

ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ Γ. ΖΩΡΑ

Φιλολόγου

FILIPPO MARIA PONTANI*

(1913 - 1983)

Α'.

Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ

Ο Filippo Maria Pontani γεννήθηκε στη Ρώμη (17 Ιουνίου 1913), όπου και έκανε τις εγκύκλιες σπουδές του. Επίσης παρακολούθησε την μουσική ακαδημία της Ρώμης «Santa Cecilia», από όπου έλαβε δίπλωμα βιολιού (1932). Από το 1931 ως το 1935 φοίτησε στο πανεπιστήμιο της αϊωνιάς πόλεως και

* Για την σύνθεση της νεκρολογίας αυτής έδω χρησιμοποίησα όρισμένα στοιχεία που περιέχονται σε ένα Curriculum Vitae του F. M. Pontani γραμμένο από τον ίδιο (πριν 16 χρόνια), άλλα στοιχεία που εύρισκονται στο αρχείο του πατέρα μου Γ. Θ. Ζώρα και άλλα που αναφέρονται σε πρόσφατες νεκρολογίες για τον F. M. Pontani σε ελληνικά και ξένα περιοδικά. «Όσον αφορά την Αναγραφή των δημοσιευμάτων του νεκρολογούμενου στηρίχθηκα στα λήμματα που συγκέντρωσα ο ίδιος, σε εκείνα που μου παραχώρησε ο καθ. Π. Δ. Μαστροδημήτρης, καθώς και στην Αναγραφή των έργων του F. M. Pontani που έκανε ο καθ. Massimo Peri και που δημοσιεύθηκε πρόσφατα στον τόμο *Lirica greca da Archiloco a Elitis. Studi in onore di Filippo Maria Pontani*. Liviana Editrice, Padova 1984 [Studi Bizantini e Neellenici, 14], σσ. 473-488. Ακόμη έλαβα υπ' όψη και την Αναγραφή — σε τέσσερις ενότητες — των δημοσιευμάτων του F. M. Pontani, που δημοσίευσε ο καθ. Μαρινούσος Ι. Μανούσκακας στα *Πρακτικά της Ακαδημίας Αθηνών*, τόμ. 58 (1983), σσ. 468-493. Από τις δύο όμως αυτές Αναγραφές λείπουν όρισμένα λήμματα, τα όποια στην δική μου Αναγραφή τα σημειώνω με άστερισχο. Επίσης για τα περισσότερα λήμματα της Αναγραφής αυτής έδω φρόντισα να έχω αυτοψία των εντύπων, γεγονός που με όδηγησε σε όρισμένες βελτιώσεις, συμπληρώσεις και διορθώσεις των παραπάνω δύο άλλων Αναγραφών.

Από τα λήμματα του F. M. Pontani, που είχαν δημοσιευθεί σε εγκυκλοπαίδειες, αρκούμαι να παραθέσω όσα σημειώνονται στο βιβλίο της Laura Oliveti, *Bibliografia della letteratura neellenica in Italia, 1900-1972*, Istituto Italiano di Cultura in Atene, Atene 1974, επειδή δεν μπόρεσα να ελέγξω τα υπόλοιπα που δημοσιεύθηκαν κατά καιρούς σε άλλες εγκυκλοπαίδειες (*Dizionario della Letteratura Mondiale del 900*, *Dizionario Enciclopedico UNEDI*, *Grande Enciclopedia De Agostini*, *Larousse-Rizzoli-Aggiornamento*).

Η σειρά με την οποία κατέταξα τα δημοσιεύματα του F. M. Pontani, εκτός από την τελευταία κατηγορία των λημμάτων του σε εγκυκλοπαίδειες, είναι αντίστοιχη με τον χρόνο,

ἐκεῖ ἄκουσε τοὺς καθηγητὲς Vincenzo Ussani, Antonino Pagliaro, Margherita Guarducci, Silvio Giuseppe Mercati, Nicola Festa καὶ Γεώργιο Ζώρα. Μὲ τοὺς δύο τελευταίους ἀνέπτυξε ἰδιαίτερα στενὴ συνεργασία καὶ ἀπὸ αὐτοὺς ὀδηγήθηκε στὴν ἐπιστημονικὴ μελέτη τῶν ἔργων τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς νεώτερης ἑλληνικῆς φιλολογίας. Ὁ Ν. Festa ἦταν ὁ εἰσηγητὴς τῆς πτυχιακῆς ἐργασίας του (tesi), ποὺ εἶχε ὡς θέμα τῆς τὴν θρησκευτικὴ φύση τοῦ Αἰσχύλου. Ἡ μελέτη του αὐτὴ ἔλαβε τὸν βαθμὸ ἄριστα. Ἀποφοίτησε στὶς 2 Ἰουλίου 1935. Ὁ Γ. Θ. Ζώρας τὸν ἐμύσησε στὴν ἐπιστὴμὴ τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας, καθὼς ὁ ἴδιος ὁ Pontani συχνὰ ἐτόνιζε: "Ὅπως συμβαίνει καὶ μὲ ὀρισμένους ἄλλους Ἰταλοὺς

κατὰ τὸν ὁποῖο ἐκτυπώθηκαν. Στὴν προτίμησιν αὐτοῦ τοῦ συστήματος ὀδηγήθηκα ἀπὸ τὴν ἀνάγκη νὰ φανεῖ χρονολογικὰ ἡ συγγραφικὴ ἐξέλιξις τοῦ νεκρολογούμενου ἑλληνιστῆ.

Στὴν σύνθεσιν τῆς ἐργασίας αὐτῆς ἐδῶ παρακινήθηκα καὶ βοηθήθηκα ἀπὸ τὸν καθ. Π. Δ. Μαστροδημήτρη, ὕστερα ἀπὸ τὸ ἐνδιαφέρον ποὺ ἐξεδήλωσε ἡ Πρυτανεία τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν γιὰ νὰ τιμηθεῖ ἡ προσφορά τοῦ Ἰταλοῦ καθηγητῆ πρὸς τὴν ἑλληνικὴ φιλολογικὴ ἐπιστὴμην.

1. Ἔτσι τὸ βιβλίον τοῦ *Teatro Neoellenico* (ἀριθ. 165 τῆς παρακάτω Ἀναγραφῆς) τὸ ἀφιερώνει «a Giorgio Zoras», σημειώνοντας: «La dedica a Giorgio Zoras vuole testimoniare la fedele gratitudine d'un discepolo». Τὴν ἀγάπην του γιὰ τὸν δάσκαλον καὶ φίλον του καὶ τὴν λύπην γιὰ τὸν θάνατόν του (13 Ἰουνίου 1982) τὴν ἐκφράζει καὶ σὲ συλλυπητήρια ἐπιστολῇ του (27 Ἰουνίου 1982), ὅπου ἀναφέρεται καὶ στὴν πρώτη του ἐπαφὴ μὲ τὰ νεοελληνικὰ γράμματα: «Ὅταν, πενήντα χρόνια τώρα, βρῆκα φοιτητὴς τὸν νεαρὸν τότε Ἕλληνα καθηγητὴν ποὺ διδάσκει τὸν Ἑρωτόκριτον, βρῆκα κ' ἡ ζωὴ μου μιὰ στροφή. Ὁφείλω σ' Αὐτὸν τὴν ἀγάπην μου γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴ νεοελληνικὴ λογοτεχνία. Μοῦ χάρισε Αὐτὸς τὰ πρῶτα νεοελληνικὰ βιβλία. Ὑστερα, μὲ τὰ χρόνια, πόσα συναπαντήματα, πόσα ἐρωτήματα ἀπὸ μέρους μου καὶ ὁδηγίες ἀπὸ μέρους Του. Δὲ θὰ ξεχάσω ποτὲ μου τὰ χρεῖά μου. Δὲ λέω μόνον γιὰ τὸ θαυμασμόν μου μπροστὰ στὴν ἀγρυπνὴν ἐνέργειάν του καὶ στὴν ἀπειρὴν ἐργασίαν του, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν στοργὴν μου στὸν ἄνθρωπον. Μπορεῖτε νὰ φαντασθεῖτε τὴν ὁρφάνειαν ἐνὸς γερο-μαθητῆ ποὺ ἔχασε τὸν δάσκαλον καὶ τὸν φίλον του; Ζητῶ παρηγορίαν καὶ δὲν ξέρω τί νὰ πῶ γιὰ νὰ Σᾶς παρηγορήσω». Τὴν ἐκδήλωσιν τῶν συναισθημάτων του αὐτῶν συμπληρώνει μὲ τὸ ἄρθρον του «Lettura dell'ode seconda di Kalvos» (ἀριθ. 314), τὸ ὁποῖον ἐμελλε νὰ εἶναι καὶ τὸ τελευταῖόν του, καὶ ὅπου σημειώνει καὶ τὰ ἑξῆς: «Mi è grato dedicare queste note alla venerata memoria di Giorgio Zoras, non solo perchè egli fu tra i più ragguardevoli studiosi di Kalvos, ma perchè proprio alla sua scuola, quasi mezzo secolo fa, cominciai a leggere, nell'edizione cina Siguros, le Odi». Ὅμως ἐκεῖνο ποὺ συγκινεῖ περισσότερο εἶναι ἡ ἑμμετρὴ ἑλληνικὴ ἀφιέρωσί του στὸν Γ. Θ. Ζώρα, τὴν ὁποία προτάσσει στὸ ἴδιον μελῆματός του:

«Ὅσον προσανατολισμὸς στὰ νεανικά μου χρόνια,
μιλοῦσες γιὰ τὸ Διγενὲ στὰ μαρμαρένι ἀλώνια,
Κάλβου ξηροῦσες, Παλαμᾶ, Σικελιανό, Καβάφη
βαθιὰ τὰ χνάρια ποὺ ἄφρησες, κανεῖς δὲ τὰ ξεγράφει.
Κι ἂν τώρα ὁ Χάρως σ' ἄρπαιξε, σκοταδερός καὶ ὀργίλος,
ζῆς μέσα μου συνάδελφος καὶ βασιλευεὶς φίλος,
ἀμίμητον παράδειγμα ἐνέργειας καὶ γαλήνης,
μ' ἔνα λεπτὸ χαμόγελο παρηγοριὰ μοῦ δίνεις».

νεοελληνιστὲς (λ. χ. Bruno Lavagnini, Vincenzo Rotolo κ. ἄ.), ὁ Pontani παρέμεινε κατὰ βάση κλασικὸς φιλόλογος².

Ἀπὸ τὸ 1935 ὡς τὸ 1937 ὁ Pontani διδάσκει κλασικὴ φιλολογία στὸ Λύκειο «Santa Maria» τῆς Ρώμης. Τὸ καλοκαίρι τοῦ 1937 εἶναι ὑπότροφος τοῦ ὀργανισμοῦ «Dante Alighieri» στὴ Ρόδο, ὅπου παραμένει γιὰ δύο χρόνια, διδάσκοντας στὸ Ἰταλικὸ Λύκειο τοῦ νησιοῦ. Μετὰ ἐπιστρέφει στὴ Ρώμη καὶ γίνεται καθηγητὴς στὸ Λύκειο τοῦ Τίβολι. Ἐκεῖ τὸν βρῆκε ὁ Β' παγκόσμιος πόλεμος, ποὺ τὸν κράτησε μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀγαπημένη του Ἑλλάδα καὶ τοὺς φίλους του. Ὅταν τέλειωσε ἡ παγκόσμια ἀναταραχὴ, ὁ Pontani ἔχει μόνον ξανασυνδέθηκε μὲ τοὺς παλιούς γνωρίμους του, ἀλλὰ δημιούργησε καὶ νέες φιλικές σχέσεις μὲ ἀνθρώπους τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων³.

Ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1944, μετὰ ἀπὸ αἵτησή του, ἔρχεται καὶ διδάσκει γιὰ διάστημα μεγαλύτερο ἀπὸ εἴκοσι χρόνια στὸ Λύκειο «Regina Elena» τῆς Ρώμης, τὸ ἔπειτα «Goffredo Mameli». Τὸ 1951 γίνεται libero docente τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς λογοτεχνίας στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ρώμης, ὅπου τὸ 1954 δίνει σειρὰ ἀπὸ ἐλεύθερα μαθήματα ποὺ εἶχαν ὡς θέμα τοὺς τὴν Ἀντιγόνη τοῦ Σοφοκλέους. Τὸ καλοκαίρι τοῦ ἴδιου ἔτους, μετὰ ἀπὸ πρόταση τοῦ καθηγητῆ Λίνου Πολίτη (1906-1982), ἔρχεται ὡς ὑπότροφος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως στὴ Ζάκυνθο καὶ στὴν Ἀθήνα, γιὰ νὰ ἀσχοληθεῖ μὲ τὰ χειρόγραφα τοῦ Σολωμοῦ (σχετικὰ μὲ τὴν δραστηριότητά του αὐτὴ εἶναι τὰ ἄρθρα 136 καὶ 138 τῆς παρακάτω Ἀναγραφῆς του). Τὸ 1959 δίνει μιὰ δεύτερη σειρὰ ἐλεύθερων μαθημάτων στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ρώμης, ποὺ εἶχαν ὡς ἀντικείμενό τους

2. "Ὅπως σημειώνει καὶ ὁ διάδοχός του καθ. M. Peri: «Se Zoras è un neoellenista per così dire "puro", filologo classico sarà il suo allievo F. M. Pontani» (M. Peri, «La letteratura neogreca in Italia», *Il Veltro*, ἔτος XXVII, τεύχ. 3-4, Μάιος - Αὐγ. 1983, σ. 400).

3. Γιὰ τὴν δύσκολη αὐτὴ περίοδο, γράφει σὲ ἓνα γράμμα του, ποὺ τὸ ἔστειλε ἀπὸ τὴν Ρώμη (στὶς 14.4.1948) στὸν Γ. Θ. Ζώρα: «Μὲ μεγάλη χαρὰ ἔλαβα τὸ καλὸ Σας γράμμα. Πέραν ἀπ' τὸν πόλεμο ἡ φιλία ἐκείνων ποὺ ἐργαστήκανε γιὰ τὸν ἴδιο σκοπὸ καὶ πιστεύουν στὰ ἴδια ἰδανικά δὲ μπορεῖ νὰ μὴν ξανακαίξῃ, ἴσως καὶ πῶς ἐντονεῖ κ' ἐγκαρδιακῇ. Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους ποιητὲς σας, ὁ Σεφέρης, ὁ Ἐλύτης, ὁ Παπαζώνης, καὶ κριτικοὶ σάν τὸν Κατσίμπαλη, τὸν Παναγιωτόπουλο, τὸ Νικολαεῖζη, τὸν Καραντώνη, μοῦ «δείξαν» τοὺς τελευταίους μῆνες μιὰ ἀδελφικὴ φιλία, μοῦστεῖλαν καὶ μοῦ στέλνουν ταχτικά γράμματα καὶ βιβλία. Ἡ ζωερὴ συμπάθειά τους γιὰ μένα, ἐνῶ δείχνει τὴν εὐγένεια τῆς ψυχῆς τους, γεμίζει τὴν καρδιά μου — Ἰταλοῦ καὶ φιλέλληνα — ἀπὸ τὴν πῶς θερμὴ χαρὰ κ' εὐχαριστία. Περιμένα πολὺ καὶ μιὰ δικὴ Σας ἀπάντηση. Σὰς εἶχα γράψει μερικὲς φορές, καὶ στὰ μαῦρα χρόνια ἀλλὰ τὰ γράμματά μου θὰ παράπεσαν. Τώρα καὶ Σεῖς βγῆκατε ἀπὸ τὴ σκοτεινὴ παρὲνθεση τῆς σιωπῆς, μὲ τὴ γνωστὴ κὶ ἀγαπητὴ πνευματικὴ φυσιογνωμία Σας, μὲ τὴν κομψὴ καθαρεύουσά Σας — ἄς εἰσθε εὐλογημένοι, φίλε κ. καθηγητά! Θυμᾶμαι πάντα μὲ κάποια νοσταλγία τὰ χρόνια τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ τὴ στοργικὴ καλωσύνη καὶ φιλία ποὺ πάντα μοῦ δείξατε, καὶ κείνο τὸ πνιγερὸ βράδυ ποὺ ἀποχαιρετήθηκαμε...».

τόν χορό στα έργα του Σοφοκλέους. Τὸν ἐπόμενο χρόνο καλεῖται ὡς ἐντεταλμένος καθηγητὴς τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσας καὶ λογοτεχνίας στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Πάδοβας, ὅπου ἀναπτύσσει ἐξαιρετικὰ σημαντικὴ δραστηριότητα. Ἐδῶ διδάσκει Κρητικὸ Θέατρο, Σολωμό, Σεφέρη, Κάλβο, κάνει ἀσκήσεις ἀναγνώσεως καὶ ἀναλύσεως νεοελληνικῶν λογοτεχνικῶν κειμένων, εἰσηγεῖται πολ-λὲς διδακτορικὲς-πτυχιακὲς διατριβὲς (tesi) φοιτητῶν του καὶ ἐκπροσωπεῖ τὸ Πανεπιστήμιο τῆς Πάδοβας σὲ ἰταλικά καὶ ξένα πνευματικὰ ἰδρύματα καὶ πανεπιστήμια, ὅπου προσκαλεῖται συχνὰ ὡς ὁμιλητής. (Καρπὸς τῶν παραπάνω διδακτικῶν φροντίδων τοῦ Pontani εἶναι πολλὰ ἀπὸ τὰ δημοσιεύματα τῆς Ἀναγραφῆς ποὺ ἀκολουθεῖ). Ἔτσι τὴν Ἀνοιξὴ τοῦ 1964 ὁ φιλέλληνας καθηγητὴς ἔρχεται στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Θεσσαλονίκης καὶ δίνει μιὰν ὁμιλίαν μὲ θέμα τὴν ποίηση τοῦ Κάλβου. Τὴν ἴδια διάλεξε ἐπαναλαμβάνει στίς 4 Ἀπριλίου καὶ στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ἀθῆνας, προσκαλεσμένος ἀπὸ τὸν καθηγητὴ Γ. Θ. Ζώρα⁴. Στὸ κατὰμεστο μεγάλο ἀμφιθέατρο τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς ξεχωρίζει ἡ μορφή τοῦ παλιοῦ φίλου τοῦ ὁμιλητῆ Γιώργου Σεφέρη (1900-1971), τοῦ ὁποῖου ποιήματα εἶχε ἤδη μεταφράσει στὰ ἰταλικά.

Τὸ 1966 ὁ F. M. Pontani γίνεται τακτικὸς καθηγητὴς τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσας καὶ λογοτεχνίας στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Πάδοβας καὶ ἀργότερα τῆς βυζαντινῆς φιλολογίας στὸ ἴδιο ἴδρυμα. Τὴν 1 Νοεμβρίου 1983 ἐπρόκειτο νὰ συνταξιοδοτηθεῖ, παίρνοντας τὸν τίτλο τοῦ ὁμότιμου καθηγητῆ, ἀλλὰ βάσκανος μοίρα ἔκοψε τὸ νῆμα τῆς ζωῆς του. Στίς 21 Αὐγούστου 1983 ὑπέκυψε στὰ τραύματα ποὺ τοῦ εἶχε προκαλέσει τροχαῖο αὐτοκινητιστικὸ ἀτύχημα. Ἔτσι χάθηκε πρόωρα ἓνας μεγάλος ἐπιστήμονας, ποὺ ἡ συμβολή του στὴν ἑλληνικὴ φιλολογικὴ ἔρευνα ὑπῆρξε σημαντικότατη.

* * *

Ἡ προσφορά τοῦ F. M. Pontani στὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἐκδηλώθηκε μὲ τρεῖς τρόπους: 1. Ὅπως μπορεῖ κανεὶς νὰ διαπιστώσει ἀπὸ τὴν περικοχάτω Ἀναγραφή του, διαφώτισε πολλὰ θέματα τῆς ἑλληνικῆς γραμματείας (ἀρχαίας,

4. Σχετικὴ εἶναι ἡ ἐπιστολὴ τοῦ F. M. Pontani τῆς 4ης Ὀκτωβρίου 1963 πρὸς τὸν Γ. Θ. Ζώρα: «In primavera spero di andare a Salonicco, dove quella Università mi ha invitato ufficialmente a tenere una conferenza: parlerò sul "Frammentismo di Kalvos". Ripeterei volentieri la conferenza ad Atene». Πράγματι, στὸν ἸΔ' τόμο (1964) τῆς ΕΕΦΣΙΑ διαβάζουμε (σ. 584): «Ὁ καθηγητὴς τῆς Νεοελληνικῆς Φιλολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Παδούης κ. Filippo Maria Pontani ὁμίλησεν ἐν τῷ ἀμφιθέατρῳ τῆς Φιλοσοφικῆς τὴν 4ην Ἀπριλίου 1964, μὲ θέμα "Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ποιήσεως τοῦ Κάλβου"». Ἀπὸ τὴν ὁμιλίαν αὕτη εἶναι καὶ οἱ ἀνέκδοτες φωτογραφίες ποὺ συνοδεύουν τὴν νεκρολογία.

μεσαιωνικῆς καὶ νέας) καὶ μὲ τις ἀξιόπιστες μεταφράσεις τοῦ ἑλληνικῶν λογοτεχνικῶν ἔργων στὰ ἰταλικά συνετέλεσε στὴν διάδοση τῆς ἑλληνικῆς λογοτεχνίας στὴ χώρα του. 2. Μὲ τὸ διδακτικὸ καὶ τὸ ἐρευνητικὸ ἔργο του συνέβαλε ἀποφασιστικά στὴ δημιουργία ἀξιόλογου φυτωρίου νέων ἐπιστημόνων (Anna Meschini-Pontani, Massimo Peri, Lidia Martini, Cristina Stevanoni, Anna Gentilini, Lucia Marcheselli, κ.ἄ.), οἱ ὁποῖοι καλλιεργοῦν σήμερα μὲ ἐπιτυχία τὰ βυζαντινὰ καὶ τὰ νεοελληνικά γράμματα στὸν χῶρο τῆς βόρειας Ἰταλίας. 3. Διαθέτοντας ἄριστες ὀργανωτικὲς ικανότητες, μπόρεσε νὰ κατευθύνει συλλογικὲς ἐκδοτικὲς ἐργασίες. Ἔτσι, ὡς διευθυντής, ἀπὸ τὸ 1968, τοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Νεοελληνικῶν Σπουδῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Πάδοβας, διηύθυνε καὶ τις ἐκδόσεις αὐτοῦ: α') «Studi Bizantini e Neogreci» (σειρὰ 13 μονογραφιῶν ποὺ ἀναφέρονται σὲ μορφὲς τῶν νεοελληνικῶν γραμμάτων ἢ σὲ θέματα παλαιογραφικὰ καὶ κωδικολογικά· ὁ ἀριθ. 14 τῆς σειρᾶς αὐτῆς, ποὺ εἶναι τιμητικὸς (συγκεντρώνει μελετήματα συναδέλφων, μαθητῶν καὶ φίλων τοῦ F. M. Pontani), ἦταν πεπωμένο νὰ κυκλοφορήσει μετὰ τὸν θάνατο τοῦ τιμωμένου!), β') «Quaderni» (σειρὰ 20 ἐργασιῶν μικρῆς ἐκτάσεως γύρω ἀπὸ ἐξειδικευμένα θέματα τῆς βυζαντινῆς καὶ νεοελληνικῆς λογοτεχνίας), γ') «Italo-Graeca» (σειρὰ 7 μελετῶν σχετικῶν μὲ τις σχέσεις καὶ τις ἀλληλεπιδράσεις τῶν ἑλληνικῶν καὶ ἰταλικῶν γραμμάτων), δ') «Miscellanea» (σειρὰ 3 τόμων ποὺ περιέχουν ἄρθρα συνεργατῶν τοῦ Ἰνστιτούτου μὲ θέματα τῆς εἰδικότητάς των). Τὶς σειρὲς αὐτὲς τις παρουσιάζω ἀναλυτικότερα στὸ Δ' κεφάλαιο αὐτῆς τῆς Ἀναγραφῆς, γιὰ νὰ γίνουν περισσότερο γνωστὲς στὸ εὐρύτερο ἐπιστημονικὸ κοινό.

* * *

Τὰ παραπάνω σύντομα στοιχεῖα σκιαγραφοῦν, ἐλπίζω, τὴν ζωὴ τοῦ F. M. Pontani καὶ δίνουν τὸ μέτρο τῆς συμβολῆς του στὴν ἀνάπτυξη καὶ ἐξέλιξη τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν στὴν Ἰταλία. Ὁ πρόωρος θάνατός του ἀνέκοψε τὴ δημιουργικὴ προσφορά του στὰ ἑλληνικά γράμματα, ἡ ὁποία ἐκδηλώθηκε μὲ ὅλες αὐτὲς τις φιλολογικὲς δραστηριότητές του.

Β'.

ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ F. M. PONTANI

(1935 - 1983)

1935

*1. «Λουϊτζι Πιραντέλλο», *Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις*, ἔτος ΚΗ', τευχ. 327, Ἰανουάριος 1935, σσ. 45-46. [Σὲ μετάφραση Σπύρου Ἀνινου. Ἀναδημοσίευση τοῦ ἴδιου ἄρθρου βλ. στὸν ἀριθ. *15 τῆς Ἀναγραφῆς αὐτῆς ἐδῶ].

*2. «Ἰωσηὲ Καρντοῦτσιν, ὁ τραγουδιστὴς τῆς Ἑλλάδος», *Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις*, ἔτος ΚΗ', τευχ. 329, Μάρτιος 1935, σσ. 70 καὶ 75-76. [Σὲ μετάφραση Σπύρου Ἀνινου. Ἀναδημοσίευση τοῦ ἴδιου ἄρθρου βλ. στὸν ἀριθ. *14].

1936

3. «Ὁ ποιητὴς Κ. Καβάφης», *Νέα Ἑστία*, τόμ. 20 (1936), σσ. 1338-1343. [Σὲ μετάφραση Félix di Gyorgio].

1937

4. «L. Porfiras, Stasera», *Poeti d'oggi* (Asti), 1937/2, σ. 31. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά τοῦ ποιήματος τοῦ Πορφύρα «Ἀπόψε»].

5. «C. Cavafis: Rimembra corpo..., Lungi», *Poeti d'oggi*, 1937/6, σ. 29. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά τῶν ποιημάτων τοῦ Κ. Καβάφη «Θυμῆσου, Σῶμα» καὶ «Μακρυὰ»].

6. «Ἑλληνικὲς ἐμπνεύσεις στὰ "Συμποσιακὰ ποιήματα τοῦ Πάσκοι"», *Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις*, τόμ. 30 (1937), σσ. 98-99. [Σὲ μετάφραση Μ. Κ.].

7. «Calvos e Foscolo e il loro amore verso la patria comune», *Olimpo* (Θεσσαλονίκη), τόμ. II (1937), σσ. 453-461. [Ἑλληνικὴ μετάφραση τοῦ μελετήματος αὐτοῦ ἔκαμε ἡ Μαριέττα Ἐπτανησία (Γιαννοπούλου): «Κάλβος καὶ Φώσκολος. Ἡ ἀγάπη των γιὰ τὴν κοινὴ πατρίδα», αὐτόθι, σσ. 462-470].

8. «L'iserezione della colonna naniana», *Rivista di Filologia e d'Istruzione Classica*, νέα σειρά, τόμ. XV (1937), σσ. 50-53.

*9. «Ἡ σύγχρονη ἰταλικὴ ποίηση», *Νέα Ἑστία*, τόμ. 21 (1937), σσ. 784-786. [Ἀναδημοσίευση τοῦ ἴδιου ἄρθρου βλ. στὸν ἀριθ. *22].

*10. «Ἡ ἰταλική πεζογραφία (1900-1937)», *Νέα Ἑστία*, τόμ. 22 (1937), σσ. 1352-1354. [Ἀναδημοσίευση τοῦ ἴδιου ἄρθρου βλ. στὸν ἀριθ. *22].

1938

*11. «Τὸ σύγχρονο ἰταλικὸ θέατρο», *Νέα Ἑστία*, τόμ. 23 (1938), σσ. 780-783. [Ἀναδημοσίευση τοῦ ἴδιου ἄρθρου βλ. στὸν ἀριθ. *23].

12. «Ὁ ποιητὴς Κωστῆς Παλαμᾶς», *Τὸ Νέον Κράτος*, τόμ. 2 (1938), σσ. 337-343. [Μετάφραση τοῦ μελετήματος αὐτοῦ στὰ ἰταλικά βλ. στοὺς ἀριθ. 16, 17].

13. «Ὁ ποιητικὸς κόσμος τοῦ Κάλβου», *Τὸ Νέον Κράτος*, τόμ. 2 (1938), σσ. 1173-1177. [Ἀναδημοσίευση τοῦ ἴδιου ἄρθρου βλ. στὸν ἀριθ. 18].

1939

*14. «Ἰωσὴ Καρντοῦτσι, ὁ τραγουδιστὴς τῆς Ἑλλάδος», *Ἐπιθεώρησης ἑλληνο-ἰταλικῆς πνευματικῆς ἐπικοινωνίας* (Ρώμη), τόμ. II (1939), σσ. 122-124. [Πρόκειται γιὰ ἀναδημοσίευση τοῦ ἀριθ. *2].

*15. «Λουίτζι Πιραντέλλο», *Ἐπιθεώρησης ἑλληνο-ἰταλικῆς ἐπικοινωνίας*, τόμ. II (1939), σσ. 209-210. [Πρόκειται γιὰ ἀναδημοσίευση τοῦ ἀριθ. *1].

16. «Costis Palamàs», *Meridiano di Roma* (Roma), 19 Νοεμβρίου 1939, σ. 9 καὶ 26 Νοεμβρίου 1939, σ. 9. [Πρόκειται γιὰ μετάφραση στὰ ἰταλικά τοῦ ἀριθ. 12. Ἀναδημοσίευση τοῦ ἴδιου ἄρθρου βλ. στὸ ἐπόμενο λῆμμα].

1940

17. «Poeti Greci: Costis Palamàs», *Ἐπιθεώρησης ἑλληνο-ἰταλικῆς πνευματικῆς ἐπικοινωνίας*, τόμ. III (1940), σσ. 53-58. [Πρόκειται γιὰ ἀναδημοσίευση τοῦ ἀριθ. 16].

18. «Ὁ ποιητικὸς κόσμος τοῦ Κάλβου», *Ἐπιθεώρησης ἑλληνο-ἰταλικῆς πνευματικῆς ἐπικοινωνίας*, τόμ. III (1940), σσ. 172-177. [Πρόκειται γιὰ ἀναδημοσίευση τοῦ ἀριθ. 13].

19. «G. Athanas, Il trombettiere», *Ἐπιθεώρησης ἑλληνο-ἰταλικῆς πνευματικῆς ἐπικοινωνίας*, τόμ. III (1940), σ. 38. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά τοῦ ποιήματος τοῦ Γ. Ἀθάνᾳ (Γ. Ἀθανασιάδῃ-Νόβα) «Ὁ σαλπιγχτής»].

20. «G. Athanas, Un vecchio impiegato», *Ἐπιθεώρησης ἑλληνο-ἰταλικῆς πνευματικῆς ἐπικοινωνίας*, τόμ. III (1940), σσ. 198-202. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά τοῦ ἀφηγήματος τοῦ Γ. Ἀθάνᾳ «Ἐνας παλιὸς υπάλληλος»].

21. «Le poesie italiane di Dionisio Solomòs», 'Επιθεώρησις ἑλληνο-ιταλικῆς πνευματικῆς ἐπικοινωνίας, τόμ. III (1940), σσ. 324-336. [Ἀναδημοσίευση τοῦ ἴδιου ἄρθρου μὲ βελτιώσεις βλ. στὸν ἀριθ. 29].

*22. «Ἡ σύγχρονη ἰταλικὴ λογοτεχνία: Α' Ἡ ποίηση, Β' Ἡ πεζογραφία», 'Επιθεώρησις ἑλληνο-ιταλικῆς πνευματικῆς ἐπικοινωνίας, τόμ. III (1940), σσ. 341-350. [Πρόκειται γιὰ ἀναδημοσίευση τῶν ἀριθ. *9 καὶ *10].

*23. «Ἡ σύγχρονη ἰταλικὴ λογοτεχνία: Γ' Τὸ θέατρο», 'Επιθεώρησις ἑλληνο-ιταλικῆς πνευματικῆς ἐπικοινωνίας, τόμ. IV (1940), σσ. 424-428. [Πρόκειται γιὰ ἀναδημοσίευση τοῦ ἀριθ. *11].

24. «La "Trisèvjeni" di Costis Palamàs», 'Επιθεώρησις ἑλληνο-ιταλικῆς πνευματικῆς ἐπικοινωνίας, τόμ. IV (1940), σσ. 462-471. [Μετάφραση τοῦ μελετήματος αὐτοῦ στὰ ἑλληνικὰ βλ. στὸν ἀριθ. 128].

25. «Un poeta neogreco [Γ. Ἀθάνας] e l'Italia», *Meridiano di Roma*, 24 Αὐγούστου 1940, σ. 9. (Ἀναδημοσίευση τοῦ ἴδιου ἄρθρου στὸ 'Επιθεώρησις ἑλληνο-ιταλικῆς πνευματικῆς ἐπικοινωνίας, τόμ. IV (1940), σσ. 670-673). [Βιογραφικὸ σημεῖωμα γιὰ τὸν Γ. Ἀθάνα, ἀναφορὰ πρὸς ποιήματά του ἀπὸ τὴν συλλογὴ Ἰταλικὲς Μακέττες (*Quadretti Italiani*), ἐμπνευσμένα ἀπὸ ἰταλικὲς πόλεις καὶ τοπία, καὶ μεταφράσεις μερικῶν ἀπὸ αὐτά: «Τρέντο», «Γκαρντόνε», «Πάρμα», «Πέλου», «Πίζα», «Πιστόια», «Ἀκουῖτο», «Κατακόμβη», «Ταορμίννα», «Παλέρμου» πληρὴ ἔκδοση καὶ μετάφραση αὐτῆς τῆς ποιητικῆς συλλογῆς βλ. στὸν ἀριθ. 288].

26. «Saggio sulla poesia di Costantino Cavafis», 'Επιθεώρησις ἑλληνο-ιταλικῆς πνευματικῆς ἐπικοινωνίας, τόμ. IV (1940), σσ. 521-540 καὶ 590-604.

27. «Fonti della poesia di Cavafis», 'Επιθεώρησις ἑλληνο-ιταλικῆς πνευματικῆς ἐπικοινωνίας, τόμ. IV (1940), σσ. 657-669.

28. «Traduzioni dal neogreco», *Meridiano di Roma*, 17 Δεκεμβρίου 1940, σ. 9. [Μετάφρασεις στὰ ἰταλικά, ποὺ συνοδεύουν τὸ ἄρθρο τοῦ Giorgio Zoras «La letteratura della Grecia d'oggi», αὐτόθι, τῶν ποιημάτων τοῦ Κ. Παλαμᾶ «Παῦλος Μελάς», τοῦ Κ. Καβάφη «Ἐπέστερφε», «Ἡ Πόλις», τοῦ Γ. Ἀθάνα «Τὸ στερνὸ καράβι», τοῦ Τ. Ἀγρα «Πάν»].

1941

29. «Le poesie italiane di Dionisio Solomòs», *Giornale Storico della Letteratura Italiana*, τόμ. LIX (1941), σσ. 93-108. [Πρόκειται γιὰ ἀναδημοσίευση μὲ βελτιώσεις τοῦ ἀριθ. 21].

30. «Un' ode pindarica [τοῦ Λ. Φιλάρχ] nel sec. XVII», *Rendiconti del Reale Istituto Lombardo di Scienze e Lettere* (Milano), τόμ. LXXV (1940-1941), σσ. 275-284.

31. «Lettere classiche. Letture», *Insegnare* (Roma), τόμ. III (1941), σ. 902.

32. «Un poeta neogreco [Δ. Σολωμός] e l'Italia», *Insegnare*, τόμ. III (1941), σσ. 923-924.

1942

33. «Lettere classiche. Lo studio linguistico», *Insegnare*, τόμ. IV (1942), σσ. 1003-1004.

34. «Lettere classiche. Musica e metrica», *Insegnare*, τόμ. IV (1942), σσ. 1074-1075.

35. «Influssi italiani sui parlari neo-greci», *Insegnare*, τόμ. IV (1942), σσ. 1187-1188.

36. «G. Perrotta, *Storia della letteratura greca*», *Insegnare*, τόμ. IV (1942), σσ. 1232-1233. [Βιβλιοκρισία].

37. «Influssi italiani sulla letteratura cretese», *Insegnare*, τόμ. IV (1942), σσ. 1254-1255.

*38. «Ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Ἑλλάς κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα», *Κοναδρίβιο*, Ἑλληνικὴ ἔκδοσις τῆς καθημερινῆς ἐφημερίδος *Τίβερις* ἀφιερωμένη εἰς τὴν ἰταλο-ἑλληνικὴν συνεργασίαν (Ρώμη), ἔτος Β', ἀριθ. 2 (10 Ὀκτωβρίου 1942-XX), σσ. 1-2. [Ἰταλικὴ μετάφραση τοῦ μελετήματος αὐτοῦ βλ. στὸν ἀριθ. 39].

1943

39. «Italia e Grecia nel secolo XIX», *Insegnare*, τόμ. V (1943), σ. 1401. [Πρόκειται γὰρ μετάφραση στὰ ἰταλικά τοῦ ἀριθ. *38].

40. «Venezia e la poesia neogreca», *Ateneo Veneto* (Venezia), τόμ. CXXXIV (1943), σσ. 34-36. [Σημείωμα καὶ μεταφράσεις στὰ ἰταλικά ποιημάτων τῶν Γ. Ἀθάνα, Κ. Κρυωτάκη καὶ Σ. Σκίπη].

41. «Gli studi neogreci di P. E. Pavolini», *L'Italia che scrive* (Roma), τόμ. XXVI (1943), σ. 45.

*42. «Ἡ [Ἀδελφε] Ριστόρι εἰς τὰς Ἀθήνας», *Κοναδρίβιο*, ἔτος Β', ἀριθ. 10 (10 Φεβρουαρίου 1943-XXI), σ. 3. [Μετάφραση τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ στὰ ἰταλικά («La Ristori ad Atene»), *Rivista Italiana di Teatro* (Roma), 1943/3, σσ. 379-380].

43. «D'Annunzio e la Grecia moderna», *Bibliografia Nazionale* (Roma), τόμ. IV (1943), σσ. 439-443. [Ἀναδημοσίευση τοῦ ἴδιου ἔργου μὲ βελτιώσεις βλ. στὸν ἀριθ. 63].

*44. «Ἡ ποίηση τοῦ Κωστῆ Παλαμᾶ. Ἐνας μεγάλος Ἑλληγὴ ποιητὴς ποὺ ἀπέθανε», *Κουαδρίβιο*, ἔτος Β', ἀριθ. 12 (10 Μαρτίου 1943-XXI) σσ. 1 καὶ 5.

*45. «Ὁ Πάσκοι καὶ ἡ Ἑλλάς», *Κουαδρίβιο*, ἔτος Β', ἀριθ. 15 (25 Ἀπριλίου 1943-XXI), σ. 3.

1944

46. «Poesia religiosa di Solomòs», *L'Osservatore Romano* (Città del Vaticano), 3 Ἰουνίου 1944, σ. 3.

47. «Letteratura bizantina e neogreca», στὸν συλλογικὸ τόμο: *Le Lettere*, τόμ. I, Bianchi-Giovini, Milano 1944, σσ. 627-641.

48. Cicerone, *Catilinarie. Libri I-III*. San Giorgio, Roma 1944, σσ. 40. [Εἰσαγωγή, κείμενο, κριτικὸ σημείωμα].

49. Orazio, *Epistole. Libro II*. San Giorgio, Roma 1944, σσ. 44. [Εἰσαγωγή, κείμενο, παράρτημα].

50. Virgilio, *Bucoliche*. San Giorgio, Roma 1944, σσ. 56. [Εἰσαγωγή, κείμενο, παράρτημα].

1945

51. «Metrica di Cavafis», *Atti della Reale Accademia di Scienze, Lettere e Arti di Palermo* (Palermo), σειρὰ IV, τόμ. V, μέρος II, 1944-1945, σσ. 163-219. [Κυκλοφόρησε καὶ αὐτοτελῶς: *Metrica di Cavafis*, Presso la Reale Accademia di Scienze, Lettere e Arti di Palermo, Palermo 1946, σσ. 59].

52. Sofocle, *Antigone*. San Giorgio, Roma 1945, σσ. 68. [Εἰσαγωγή, κείμενο, κριτικὸ σημείωμα, παράρτημα μετρικῆς].

53. Omero, *Iliade. Libri III e IV*. San Giorgio, Roma 1945, σσ. 48. [Εἰσαγωγή καὶ κείμενο].

54. «Dieci poesie di C. Kavafis: Torna, Per rimanere, Sulla soglia del caffè, Tomba di Iasis, Ionica, Rimembra corpo, I passi, Sotto la casa, La scadenza di Nerone, Un loro dio», *Poesia* (Roma), τόμ. II (1945), σσ. 482-486. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά τῶν ποιημάτων τοῦ Κεβᾶφη «Ἐπέστρεφε», «Νὰ μείνει», «Στοῦ Καφενείου τῇν Ἐξοδο», «Ἰαση Τάφος», «Ἰωνι-

κόν», «Θυμῆσου, Σῶμα», «Τὰ βήματα», «Κάτω ἀπ' τὸ Σπίτι», «Ἡ Διορία τοῦ Νέρωνος», «Ἕνας Θεός των» καὶ σημείωμα].

1946

55. «L. Massa Positano, *Saffo*», *La Fiera Letteraria* (Roma), 11 Ἰουλίου 1946, σ. 4. [Βιβλιοκρισία].

1948

56. «La cultura neogreca è in promettente ripresa», *Il Mattino di Roma* (Roma), 18 Ἰανουαρίου 1948, σ. 3.

57. «L'ispirazione cattolica di Papatzonis», *L'Osservatore Romano*, 29 Φεβρουαρίου 1948, σ. 3.

58. «C. Del Grande, *Hybris*», *Maia* (Messina-Firenze), τόμ. I (1948), σσ. 76-81. [Βιβλιοκρισία].

59. «La letteratura [neogreca] della Resistenza», *Il Mattino di Roma*, 2 Μαρτίου 1948, σ. 3.

60. «Cinque poesie di Costantino Cavafis», *La Fiera Letteraria*, 19 Μαρτίου 1948, σ. 3. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά τῶν ποιημάτων τοῦ Κ. Καβάφη «Ὁμνύειν», «Πέρασμα», «Ἡ προθήκη τοῦ καπνοπωλείου», «Μία νύχτα», «Ἐπῆγρα»].

61. «L. Massa Positano, *Demetri Triclinii, In Aeschili Persas scholia. Nunc primum edidit—*», *Rassegna di Cultura e Vita Scolastica* (Roma), II, 31 Ὀκτωβρίου 1948, σσ. 6-7. [Βιβλιοκρισία].

62. «Don Eduardo [De Filippo] tradotto in greco», *Il Tempo* (Roma), 30 Δεκεμβρίου 1948, σ. 4.

1949

63. «D'Annunzio e la Grecia moderna», *Idea* (Roma), 2 Δεκεμβρίου 1949, σ. 4 καὶ 11 Δεκεμβρίου 1949, σ. 4. [Πρόκειται γιὰ ἀναδημοσίευση με βελτιώσεις τοῦ ἀριθ. 43].

64. «Eschilo nella poesia neogreca», *Maia*, τόμ. II (1949), σσ. 53-66.

65. «M. Untersteiner, *Eschilo, Le tragedie*. Edizione critica e traduzione a cura di—», *Maia*, τόμ. II (1949), σσ. 67-74. [Βιβλιοκρισία].

66. «Per un' edizione di Eschilo. Replica alla replica», *Maia*, τόμ. II (1949), σσ. 133-136.

67. «La Grecia vive nella danza della morte delle sue donne», *Giornale della Sera*, 3 Ἀπριλίου 1949, σ. 5. [Ἀναδημοσίευση τοῦ ἴδιου ἄρθρου στὸ *Come sono i Greci*. (Testimonianze e giudizi degli Italiani). A cura dell'Ufficio Stampa della R. Legazione di Grecia in Italia. Stab. Tip. de «Il Giornale d'Italia», Roma, Aprile 1949, σσ. 64-66. Ἄρθρο σχετικὸ μὲ τὸν χορὸ τοῦ Ζαλόγγου καὶ μὲ τὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση· ὁ ἀριθ. 68 ἀποτελεῖ συνέχειά του].

68. «Patria e Libertà, non consumati ideali dei patrioti greci», *Giornale della Sera*, 10 Ἀπριλίου 1949, σ. 5. [Ἀναδημοσίευση τοῦ ἴδιου ἄρθρου στὸ *Come sono i Greci* (βλ. προηγούμενο λῆμμα), σσ. 67-69. Ἄρθρο σχετικὸ μὲ τὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση, συνέχεια τοῦ ἀριθ. 67].

69. «E. Malcovati, *Museo, Ero e Leandro*. Edizione critica con traduzione e note italiane a cura di—», *Maia*, τόμ. II (1949), σσ. 139-142. [Βιβλιοκρισία].

70. «Ἀπ. Μελαχρινοῦ, *Αἰσχύλου, Χοηφόρες*. Μετάφραση—», *Dioniso* (Siracusa), τόμ. XII (1949), σσ. 216-218. [Βιβλιοκρισία].

71. «Studi menandreii», *Idea*, 15 Μαΐου 1949, σ. 6. [Βιβλιοκρισία τῆς ἐκδόσεως τοῦ V. De Falco, *Menandro, Epitrepontes* καὶ τῆς μεταφράσεως τοῦ E. Della Valle, *Menandro, I contendenti*].

72. «Le “Coefore” di Quasimodo», *Idea*, 29 Μαΐου 1949, σ. 6.

73. «Poeti greci d'oggi», *Idea*, 12 Ἰουνίου 1949, σ. 2. [Σημείωμα σχετικὸ μὲ τὴν ποίηση τοῦ Γ. Σεφέρη, τοῦ Ὁδ. Ἐλύτη, τοῦ Δ. Ἀντωνίου καὶ ἄλλων νεοελλήνων ποιητῶν].

74. G. D'Annunzio, *Fedra* (στίχοι 2105-2204). Istituto Grafico Tiberino, Roma 1949, σσ. 4. [Ἐμμετρη μετάφραση στὰ ἑλληνικὰ 100 στίχων ἀπὸ τὴν *Fedra* τοῦ G. D'Annunzio].

75. «La Grecia di Miller», *Idea*, 31 Ἰουλίου 1949, σσ. 4 (—8). [Βιβλιοκρισία τῆς ἰταλικῆς μεταφράσεως (*Il colosso di Marussi*, Mondadori, Milano 1940) τοῦ ἔργου τοῦ H. Miller, *The Colossus of Maroussi*, ποὺ ἀναφέρεται στὴν ζωὴ τοῦ Γ. Κ. Κατσίμπαλη].

76. «Poesie di Giorgio Seferis», *La Rassegna d'Italia* (Milano), τόμ. IV (1949), σσ. 742-748. [Σημείωμα καὶ μεταφράσεις στὰ ἰταλικά τῶν ποιημάτων τοῦ Γ. Σεφέρη «Μυθιστόρημα, Γ'», «Ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἀσίνης», «Μυθιστόρημα, IB'», «Μυθιστόρημα, ΙΓ'», «Ὁ δικός μας ἥλιος»].

77. «Inediti di Solomòs», *Idea*, 21-28 Αὐγούστου 1949, σ. 4.

78. «Falsità critiche», *Idea*, 21-28 Αυγούστου 1949, σ. 4. [Σημείωμα για την Ρίτα Μπούμη-Παπᾶ. Ἑλληνική μετάφραση τοῦ ἴδιου σημειώματος βλ. στὰ «Λογοτεχνικά Νέα» τῆς ἐφ. "Εθνος, 29 Σεπτεμβρίου 1949, σ. 2].

79. «T. Papatzonis, Trenodia pel Cardinale», *Idea*, 4 Σεπτεμβρίου 1949, σ. 3. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά τοῦ ποιήματος τοῦ Τ. Παπατσώνη «Θρήνος ἐνὸς Ἑλλῆνα γιὰ τὸ μαρτύριο καὶ τὴν καταδίκη τοῦ Ἰωσήφ Μινδζέντυ»].

80. «Poeti dell'Antologia», *Idea*, 11 Σεπτεμβρίου 1949, σ. 4. [Βιβλιοκρισία τοῦ ἔργου: L. A. Stella, *Cinque poeti dell'Antologia Palatina*].

81. «Foscolo e il neogreco», *Idea*, 18 Σεπτεμβρίου 1949, σ. 2 καὶ 25 Σεπτεμβρίου 1949, σ. 8.

82. «Leopardi e la Grecia», *Idea*, 16 Ὀκτωβρίου 1949, σ. 2. [Ἀναδημοσίευση με συμπληρώσεις τοῦ ἴδιου ἄρθρου βλ. στὸν ἀριθ. 156].

83. «Polemica per Bumi Papà», *Idea*, 16 Ὀκτωβρίου 1949, σ. 4.

84. «S. Skipis, Ricordo di Amedeo Modigliani», *Idea*, 30 Ὀκτωβρίου 1949, σ. 3. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά σημειώματος τοῦ Σ. Σκίπη σχετικοῦ με τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ ἰταλοῦ ζωγράφου Α. Modigliani].

85. «Lettura del I° stasimo delle "Trachinie"», *Dioniso*, νέα σειρά, τόμ. XII (1949), σσ. 233-244.

86. «L' "Orestea" di Manara Valgimigli», *Idea*, 6 Νοεμβρίου 1949, σ. 6. [Βιβλιοκρισία].

87. «Ibico», *Giornale Italiano di Filologia*, τόμ. II (1949), σσ. 307-317.

88. «Note filologiche [1. δὲ ο τε? 2. δὲ ο δῆ?]", *Maia*, τόμ. II (1949), σσ. 282-284.

89. W. Schadewaldt, *Sophokles und das Leid*, *Doxa*, τόμ. II (1949), σσ. 285-286. [Βιβλιοκρισία].

90. «W. Schadewaldt, *Legende von Homer, dem Fahrennden Sänger*», *Doxa*, τόμ. II (1949), σ. 286. [Βιβλιοκρισία].

91. «Formazione umanistica», *Scuola e Cultura*, 15-31 Δεκεμβρίου 1949, σ. 1.

1950

92. «Saffo», *Atti della Reale Accademia di Scienze, Lettere e Arti di Palermo*, σειρά IV, τόμ. X, μέρος II, 1949-1950, σσ. 289-340.

93. «P. Philippson, *Origini e forme del mito greco*», *Idea*, 19 Φεβρουαρίου 1950, σ. 6. [Βιβλιοκρισία].

94. «Note alcmancee», *Maia*, τόμ. III (1950), σσ. 33-53.
95. «Il ratto dei bambini greci. Delitti comunisti», *Realtà Politica* (Roma), 4 Μαρτίου 1950, σ. 4.
96. «L'epitafio di Pericle», *Rivista di Critica* (Roma), τόμ. I/2 (1950), σσ. 8-18.
97. «Divagazioni sofoclee», *Idea*, 2 'Απριλίου 1950, σ. 8.
98. «L'«Edipo» di Strawinsky», *Idea*, 30 'Απριλίου 1950, σ. 4.
99. «I poemeti cristiani di Giovanni Pascoli», *Realtà Politica*, 6 Μαΐου 1950, σ. 3.
100. «Eschilo, *Pers.* 537», *Maia*, τόμ. III (1950), σσ. 145-146.
101. «Note al Πρέσβυς 'Ιππότης», *Aevum* (Milano), τόμ. XXIV (1950), σσ. 236-252.
102. Tucidide, *Epitafio di Pericle*. Bonacci, Roma 1950, σσ. 70. [Εισαγωγή, κείμενο, σημειώσεις].
103. «Il riso in Sofocle», *Idea*, 3 Σεπτεμβρίου 1950, σ. 2.
104. «Elisabetta d'Austria nel diario di un greco [Κ. Χρηστομάνου]», *Realtà Politica*, 9 Σεπτεμβρίου 1950, σ. 3.
105. «Il problema Giovenale», *Idea*, 17 Σεπτεμβρίου 1950, σ. 8. [Βιβλιοκρισία τοῦ ἔργου τοῦ Ε. V. Marmorale, *Giovenale*].
106. «Odi et amo», *Rivista di Critica*, τόμ. I/4-5 (1950), σσ. 30-32.
107. «Luoghi difficili delle "Coefore"», *Maia*, τόμ. III (1950), σσ. 182-208.
108. «La poesia neogreca contemporanea», *Rivista di Critica*, τόμ. I/6 (1950), σσ. 16-37. [Δοκίμιο συνοδευόμενο ἀπὸ μεταφράσεις στὰ ἰταλικά τῶν ποιημάτων τοῦ Ἀ. Σικελιανοῦ «Γιάννης Κήτης», «Ἡ Μάννα τοῦ Ντάντε», «Στυγὸς Ὅρκος», τοῦ Κ. Καβάφη «Κεριά», «Γκριζο», «Τὰ παράθυρα», «Μιά νύχτα», «Περιμένοντας τοὺς βαρβάρους», «Ἀπ' τὲς ἐννιά», τοῦ Κ. Καρυωτάκη «Ὑπνος», «Τελευταῖο ταξίδι», «Ἰδανικοὶ αὐτόχειρες», τοῦ Γ. Σεφέρη «Ἀργοναῦτες», «Σιρόκο 7 λεβάντε», «Μέρες τοῦ Ἰουνίου '41», «Ἰστερόγραφο», «Ἡ μορφή τῆς μοίρας», τοῦ Ὁδ. Ἐλύτη «Ἑπτὰ νυχτερινὰ ἐπτάστιχα», «Ἐλένη», «15 Αὐγούστου», τοῦ Δ. Ἀντωνίου «Ὅταν ξαναγυρίσουμε ἀγνοὶ πιά στὴν ἀνάμνησή σου». Ἑλληνικὴ μετάφραση τοῦ κειμένου τοῦ δοκιμίου βλ. στὸν ἀριθ. *127].

109. «S. Mirivilis: Da *Sepolti vivi*, Gli animali, Il fiore, L'agguato», *Rivista di Critica*, τόμ. I/6 (1950), σσ. 49-53. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά τῶν κεφαλαίων «Τὰ ζᾶ», «Ἡ μυστική παπαροῦνα» καὶ τοῦ δεύτερου μέρους τοῦ κεφαλαίου «Οἱ δυὸ ἡρώοι» ἀπὸ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Σ. Μυριβήλη *Ἡ Ζωὴ ἐν τάφῳ*].

110. «I. Venezis: I Gabbiani, Racconto del 1934», *Rivista di Critica*, τόμ. I/6 (1950), σσ. 54-59. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά δύο διηγημάτων τοῦ Ἡ. Βενέζη].

111. «G. Athanas: Messina, Bologna, Siena, Santa Croce, Sorrento, Via Appia Antiqua», *Rivista di Critica*, τόμ. I/6 (1950), σ. 76. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά τῶν ποιημάτων τοῦ Γ. Ἀθάνᾳ («Μεσσίνη», «Μπολόνια», «Σιένα», «Σάντα Κρότσε», «Σορρέντο», «Βία Ἀππία Ἀντίκα», ἀπὸ τὴν συλλογὴ *Ἱταλικὲς Μακέττες (Quadretti Italiani)*. Πλήρης ἔκδοση καὶ μετάφραση αὐτῆς τῆς συλλογῆς βλ. στὸν ἀριθ. 288].

112. «Eterno femminino», *Rivista di Critica*, τόμ. I/6 (1950), σ. 81. [Ἀρθρο σχετικὸ μὲ γυναικεῖες μορφές τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων, τὴν Μαρία Πολυδούρη, τὴν Μυρτιώτισσα, τὴν Αἰμιλία Δάφνη, τὴν Μελισσάνθη, τὴν Αἰλὴ Ἰακωβίδη καὶ κυρίως τὴν Ρίτα Μπούμη-Παπῆ].

113. «Il Colosso [= Γ. Κ. Κατσίμπαλης]», *Rivista di Critica*, τόμ. I/6 (1950), σ. 81.

114. «Un avvenimento letterario», *Rivista di Critica*, τόμ. I/6 (1950), σ. 82. [Βιβλιοκρισίᾳ τῆς ἐκδόσεως τῶν Ἀπάντων τοῦ Σολωμοῦ ἀπὸ τὸν Λίνο Πολίτη (*Ἰκαρος*)].

115. «Eliot in greco», *Rivista di Critica*, τόμ. I/6 (1950), σσ. 82-83. [Βιβλιοκρισίᾳ τῆς μεταφράσεως τῆς *Ἑρημῆς Χώρας (The Waste Land)* τοῦ T. S. Eliot ἀπὸ τὸν Γ. Σεφέρη στὰ ἐλληνικά].

116. «Bibliografia degli studi neogreci in Italia 1920-1950», *Rivista di Critica*, τόμ. I/6 (1950), σσ. 84-91.

117. Omero, *Iliade. Libro III*. D'Anna, Messina-Firenze 1950, σσ. 92 (21958: ἀνάθεωρημένη, αὐτόθι, σσ. 96). [Πρόλογος, κείμενο, σημειώσεις, παράρτημα].

1951

118. «Fortuna di Saffo», *Idea*, 4 Φεβρουαρίου 1951, σ. 6. [Βιβλιοκρισίᾳ τοῦ ἔργου τοῦ S. Costanza, *Risonanze dell'ode di Saffo "Fainetai moi kènos"*. *Da Pindaro a Catullo e Orazio*].

119. «Drosinis e Xenòpulos», *Idea*, 18 Φεβρουαρίου 1951, σ. 4. [Νεκρολογίες].

120. Eschilo, *I Persiani*. Bonacci, Roma 1951, σσ. 202. [Εισαγωγή, κείμενο, σημειώσεις, παράρτημα μετρικής].

121. «La poesia greca d'oggi», *Pagine d'Arte*, 15 'Απριλίου 1951, σ. 4. [Σημείωμα και μεταφράσεις τῶν ποιημάτων τοῦ Γ. Σεφέρη «Δὲν τοὺς γνωρίσαμε», «'Ανδρομέδα», τοῦ 'Οδ. 'Ελύτη «Αὐτὸς ὁ ἀγέρας ποὺ χαζεύει», «'Ηβη τῆς μέρας πρώτη», τοῦ Δ. 'Αντωνίου «Βαθὺς, ὑπόγειος ὕπνος»].

122. «E. Cetrangolo, *Ho vegliato le notti serene*», *Idea*, 22 'Απριλίου 1951, σ. 6. [Βιβλιοκρισία].

123. «Morte di un figlio», *Idea*, 3 'Ιουνίου 1951, σσ. 2 (- 5). [Παράλληλα χωρία καὶ εἰκόνες τῶν ποιητικῶν ἔργων 'Ο Τάφος τοῦ Κ. Παλαμᾶ, *Il dolore* τοῦ Giuseppe Ungaretti καὶ *Lui* τοῦ Dell'Arco].

124. Eschilo, *Cantica* (Analisi metrica), τόμ. I, Adriatica, Bari [1951], σσ. 112. [Τόμος ἀσυμπλήρωτος, ἐκτὸς ἐμπορίου].

125. *Prosa greca*. D'Anna, Messina - Firenze 1951, σσ. 176. [Σὲ συνεργασία μὲ τὸν Β. Gentili].

126. «G. Lombardo-Radice, *Sofocle, Le tragedie*. A cura di—., *Maia*, τόμ. IV (1951), σσ. 154-158. [Βιβλιοκρισία].

*127. «'Η Σύγχρονη 'Ελληνική Ποίηση», 'Ο Αἰώνας μας, τόμ. 5 (1951), 118-119. [Μετάφραση τοῦ ἀριθ. 108 ἀπὸ τὴν Ρίτα Μπούμη-Παπᾶ].

1952

128., «'Η "Τρισεύγενη" τοῦ Παλαμᾶ, 'Ελληνική Δημοουργία, τόμ. 10 (1952), σσ. 541-546. [Μετάφραση τοῦ ἀριθ. 24 ἀπὸ τὴν Βάσω Γ. Σαλβάνου].

129. *Pleiadi. Frammenti di lirica greca*. Gismondi (ἔπειτα Bonacci), Roma 1952, σσ. 276. [Πρόλογος, κείμενο, σημειώσεις, μετρικὸ παράρτημα, βιβλιογραφικὸ σημείωμα].

130. «Pindaro simbolista», *Idea*, 14 Σεπτεμβρίου 1952, σ. 4. [Βιβλιοκρισία τοῦ ἔργου τοῦ G. Norwood, *Pindaro*].

1953

131. «Addio ad Eva Sikelianou, Melachrinòs e Skipis», *Idea*, 18 'Ιανουαρίου 1953, σ. 2. [Νεκρολογίες].

132. Orazio, *Arte poetica*. Gismondi (ἔπειτα Bonacci), Roma 1953, σσ. 120. [Πρόλογος, εισαγωγή, κείμενο, σημειώσεις, πίνακες].

133. «Bibliografia (Grecia e Roma)», στὸν τόμο: S. D'Amico, *Storia del teatro drammatico*, τόμ. I, nuova edizione rivista e ampliata, Garzanti, Milano 1953, σσ. 321-325.

134. Orazio, *Satire ed Epistole*. D'Anna, Messina-Firenze 1953 (21969), σσ. 172. [Πρόλογος, ἀνθολόγηση, σχόλια].

1954

135. *Melissa. Versioni dal greco per i Ginnasi*. Bonacci, Roma 1954, σσ. 140 (21957: ἐπαυξημένη). [Σε συνεργασία με τὸν C. Brunetti. Ἐγχειρίδιο γιὰ τοὺς μαθητὲς τῶν Γυμνασίων].

136. «Solomòs-Varvianis», *Rassegna di Cultura e Vita Scolastica*, VIII, 31 Ὀκτωβρίου 1954, σσ. 3-4. [Κυκλοφόρησε καὶ οὐκ ἀνάτυπο με τὸν ἴδιο τίτλο: Casa editrice Gismondi, Roma [1954] (Bibliotechina della «Rassegna di Cultura e Vita Scolastica»), σσ. 16 μικροῦ σχήματος. Μετάφραση τοῦ μελετήματος αὐτοῦ στὰ ἑλληνικὰ βλ. στὸν ἀριθ. 138].

137. *Letteratura greca*, τόμ. I, D'Anna, Messina-Firenze 1954, σσ. 210.

1955

138. «Σολωμὸς-Βαρβιάνης», *Νέα Ἑστία*, τόμ. 58 (1955), σσ. 1410-1413. [Πρόκειται γιὰ μετάφραση στὰ ἑλληνικὰ — με «Λίγα λόγια εἰσαγωγικὰ» — τοῦ ἀριθ. 136, φιλοτεχνημένη ἀπὸ τὸν Λίνο Πολίτη].

139. «Studi in onore di Gino Funaioli», *L'Italia che scrive*, τόμ. XXXVIII (1955), σ. 231. [Βιβλιοκρισία].

140. «B. Lavagnini, *Storia della letteratura neoellenica*», *L'Italia che scrive*, τόμ. XXXVIII (1955), σσ. 231-232. [Βιβλιοκρισία].

141. «F. Corsaro, *Elpidio Rustico*», *L'Italia che scrive*, τόμ. XXXVIII (1955), σ. 261. [Βιβλιοκρισία].

142. *Letteratura greca*, τόμ. II, D'Anna, Messina-Firenze 1955, σσ. 470.

1956

143. «F. Semi, *Lingue e letterature classiche. Manuale di filologia greca e latina*», *L'Italia che scrive*, τόμ. XXXIX (1956), σσ. 11-12. [Βιβλιοκρισία].

144. «N. Marinone, *Cicerone, Opere politiche e filosofiche*, II. A cura di—», *L'Italia che scrive*, τόμ. XXXIX (1956), σ. 61. [Βιβλιοκρισία].

145. «C. Brescia, *Ricerche sulla lingua e sullo stile di Epicuro*», *L'Italia che scrive*, τόμ. XXXIX (1956), σ. 61. [Βιβλιοκρισία].

146. «A. De Lorenzi, *Fedro*», *L'Italia che scrive*, τόμ. XXXIX (1956), σ. 61. [Βιβλιοκρισία].

147. C. Cavafis, *Poesie scelte*. All'insegna del Pesce d'Oro, Milano 1956, σσ. 82 μικροῦ σχήματος. [Ἀνθολογημένη ἔκδοση 22 ποιημάτων τοῦ Κ. Καβάφη καὶ μετάφρασή τους με βιβλιογραφικὸ σημείωμα].

148. *Letteratura greca*, τόμ. III, D'Anna, Messina-Firenze 1956, σσ. 330.

1957

149. Platone, *Pagine di poesia*, Barjes, Roma (ἔπειτα Giunti Marzocco, Firenze) 1957, σσ. 196. [Πρόλογος, ἀνθολογημένα κείμενα τοῦ Πλάτωνος, σχόλια].

1958

150. «Sul primo stasimo dell' "Antigone"», στὸν τόμο: *Annuario Liceo Mameli*, Roma 1957-1958, σσ. 64-69.

151. *Lo specchio delle Muse. (Poeti e prosatori greci tradotti da scrittori italiani)*, Barjes, Roma (ἔπειτα Giunti Marzocco, Firenze) 1958, σσ. 800. [Σὲ συνεργασία με τὸν B. Costantini].

152. «Poesia greca», στὸν τόμο: *Poesia straniera del Novecento*. A cura di A. Bertolucci. Garzanti, Milano 1958, σσ. 779-793. [Σημείωμα γιὰ τὴν ποίηση στὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸν εἰκοστὸ αἰῶνα καὶ μετάφραση στὰ ἰταλικά ποιημάτων τῶν Κ. Καβάφη καὶ Γ. Σεφέρη].

1959

153. *Grammatica greca*, La Nuova Italia, Firenze 1959 (²1960), σσ. 312.

154. *Esercizi greci*. La Nuova Italia, Firenze 1959 (²1960), σσ. 210.

155. «Živago allievo di Budda», *Il Tempo*, 10 Νοεμβρίου 1959, σ. 3. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά ἐνδὲς σημειώματος τοῦ Τ. Παπατσώνη].

1961

156. «Leopardi e Eschilo», στὸν τόμο: *Annuario Liceo Mameli*, Roma 1958-1961, σσ. 89-92. [Πρόκειται γιὰ ἀναδημοσίευση, με συμπληρώσεις, τοῦ ἀριθ. 82].

157. «Αἱ σπουδαὶ τοῦ Βηλαρᾶ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Παδούης», *Παρασός*, τόμ. 3 (1961), σσ. 281-287. [Σὲ μετάφραση Ἀντωνίας Σοφικίου].

158. C. Kavafis, *Poesie*. Mondadori, Milano 1961 ([²1969], ³1978: στὴ σειρὰ Lo Specchio), σσ. 538· τὸ 1972 κυκλοφόρησε νέη ἔκδοσι, χωρὶς τὸ ἑλληνικὸ κείμενο τῶν ποιημάτων, στὴ σειρὰ Gli Oscar, σσ. 260. [Πρόλογος, τὰ κείμενα τῶν 154 ποιημάτων τοῦ Κ. Καβάφη καὶ μεταφράσεις τους στὰ ἰταλικά, μὲ σημειώσεις καὶ βιβλιογραφικὸ σημείωμα].

159. *L'eco della Sibilla. (Poeti e prosatori latini tradotti da scrittori italiani)*. Barjes, Roma (ἔπειτα Giunti Marzocco, Firenze) 1961, σσ. 822. [Σὲ συνεργασία μὲ τὸν Β. Costantini].

160. *Letteratura greca. Disegno storico*. D'Anna, Messina-Firenze 1961, σσ. 432.

1962

161. «Ὁ ποιητὴς τοῦ σκιάφωτος [Γ. Σαρχαντάρης]», *Νέα Ἑστία*, τόμ. 71 (1962), σ. 778. [Ἐπιστολὴ στὸν Πέτρο Χάρη, διευθυντὴ τοῦ περιοδικοῦ *Νέα Ἑστία*, σχετικὴ μὲ τοὺς ποιητὲς Γ. Σαρχαντάρη καὶ Sergio Grazzini].

162. «Ghiorgos Seferis», *L'Approdo Letterario* (Torino), τόμ. VIII /17-18 (1962), σσ. 23-33. [Σχεδιάσμα γιὰ τὴν ποίησιν τοῦ Γ. Σεφέρη, μετάφρασι στὰ ἰταλικά τῶν ποιημάτων του («Τὸ ὕφος μιᾶς μέρας», «Μυθιστόρημα, Ε'», «Μυθιστόρημα, Κ'», «Μὲ τὸν τρόπο τοῦ Γ.Σ.», «Τελευταῖος σταθμός», «Τὸ ναυάγιο τῆς "Κίχλης"», «Ἐγκωμῆ» καὶ σημειώσεις].

163. «"Euripide ateniese". Su un epigramma neogreco», *Dioniso*, τόμ. XXXVI (1962), σσ. 58-62. [Μετάφρασι στὰ ἰταλικά τοῦ ποιήματος τοῦ Γ. Σεφέρη «Εὐριπίδης, Ἀθηναῖος» καὶ σχόλια].

164. «Poeti greci del '900», *Terzo Programma* (Torino), 1962/3, σσ. 323-333. [Μετάφρασι στὰ ἰταλικά τῶν ποιημάτων τοῦ Γ. Σεφέρη «Ὁ ὕπνος σὲ τύλιξε, σὸν ἕνα δέντρο», «Ἐπιφάνεια 1937», «Ἐλένη», τοῦ Ν. Βρεττάκου «Γράμμα», τοῦ Κ. Ἀθανασούλη «Ναυσικά», «Διαθήκη»].

165. *Teatro neoellenico*. Nuova Accademia, Milano 1962 (στὴ σειρὰ Teatro di tutto il mondo), σσ. 276. [Ἱστορικὴ ἐπισκόπησι καὶ μεταφράσεις στὰ ἰταλικά τῶν ἔργων: Ἀ. Μάτση *Ὁ Βασιλικός*, Κ. Παλαμᾶ *Τρισεύγενη*, Γρ. Ξενόπουλου, *Τὸ Ψυχασάββατο*].

166. «W. De Sousa Medeiros, *Hipónax de Éfeso, I, Fragmentos dos iambos*», *Helikon* (Messina), τόμ. II (1962), σσ. 336-340.

1963

167. «Foscolo e il greco moderno», στὸν τόμο: *Annuario Liceo Mamelì*, Roma 1961-1963, σσ. 7-52. [Ἀναδημοσίευση τοῦ ἔιδιου ἄρθρου αὐτοτελῶς βλ. στὸν ἀριθ. 177].

168. «Καρυωτάκης καὶ Κάλβος», *Παρουσός*, τόμ. 5 (1963), σσ. 357-360.

169. «“Clitennestra” di Àlexandros Matsas», *Dioniso*, τόμ. XXXVII (1963), σσ. 104-132 καὶ 255-302. [Εἰσαγωγικὸ σημείωμα καὶ μετάφραση στὰ ἱταλικά τοῦ θεατρικοῦ ἔργου τοῦ Ἀ. Μάτσας *Κλυταιμνήστρα*].

170. [«G. Seferis»], *Il Tempo*, 25 Ὀκτωβρίου 1963, σ. 3.

171. «Luci e ombre nella poesia di Seferis», *Il Tempo*, 30 Ὀκτωβρίου 1963, σ. 3.

172. «Due prose di Seferis: “Io e Kavafis”, “L’arte e il tempo”», *La Fiera Letteraria*, 17 Νοεμβρίου 1963, σσ. 1-2, [Παρουσίαση καὶ μετάφραση τῶν δύο δοκιμῶν τοῦ Γ. Σεφέρη «Ἀκόμη λίγα γιὰ τὸν Ἀλεξάνδρινό. I Ἀπομνημονεύματα», «Ἡ Τέχνη καὶ ἡ Ἐποχή»].

173. G. Seferis, *Poesie*. Mondadori, Milano 1963 (ἡ 2η ἔκδοση χωρὶς χρονολογία, ³1964: στὴ σειρὰ Lo Specchio), σσ. 354· τὸ 1967 κυκλοφόρησε νέα ἔκδοση, χωρὶς τὸ ἑλληνικὸ κείμενο τῶν ποιημάτων, στὴ σειρὰ Gli Oscar, σσ. 180. [Πρόλογος, τὰ κείμενα ἀντιπροσωπευτικῶν ποιημάτων τοῦ Γ. Σεφέρη καὶ μετάφρασή τους στὰ ἱταλικά, μὲ σημειώσεις καὶ βιβλιογραφικὸ σημείωμα].

174. «Epigrammi inediti di Demetrio Mosco», *Maia*, τόμ. XV (1963), σσ. 501-514.

175. «Una prosa di Seferis: “Il nostro amico marinaio”», *Galleria* (Roma-Caltanissetta), τόμ. XIII (1963), σσ. 298-300. [Σημείωμα καὶ μετάφραση τῆς δοκιμῆς τοῦ Γ. Σεφέρη «Ὁ θαλασσινὸς φίλος μας»].

176. «Una lettera inedita di Listarchos», *Byzantion* (Bruxelles), τόμ. XXXIII (1963) [= *Honnage à Bruno Lavagnini*], σσ. 427-447.

1964

177. *Foscolo e il greco moderno*. Istituto Grafico Tiberino, Roma 1964 (στὴ σειρὰ Italo-Graeca, 1), σσ. 52. [Πρόκειται γιὰ ἀναδημοσίευση σὲ αὐτοτελὴ τόμο τοῦ ἀριθ. 167. Ἐπίσης βλ. καὶ ἀριθ. Δ', III, 1 τοῦ καταλόγου, ποὺ ἀκολουθεῖ μετὰ τὴν Ἀναγράφη].

178. «G. Seferis, Nijinski», *Danza e Pedagogia* (Roma), [μοναδικὸ τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ τῆς Accademia Nazionale di Danza, Roma], (1963-

1964), σσ. 13-14. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά τοῦ ποιήματος τοῦ Γ. Σεφέρη «Νιζίνσκι»].

179. «I tragici greci e la danza», *Danza e Pedagogia* (βλ. προηγούμενο λήμμα), σσ. 26-32.

180. «G. Seferis: *Vita d'un uomo*, Ragazzo, Adolescente, Giovane, Uomo», *Galleria*, τόμ. XIV (1964), σσ. 65-72. [Σχόλια καὶ μετάφραση στὰ ἰταλικά τῆς ποιητικῆς σύνθεσης τοῦ Γ. Σεφέρη Ὁ κ. Στρατῆς Θαλασσινὸς περιγράφει ἕναν ἄνθρωπο: «Παιδί», «Ἐφηβος», «Παλιάρη», «Ἀντρας»].

181. «Per un' edizione critica di Kalvos», *Helikon*, τόμ. IV (1964), σσ. 83-98.

182. «L' "Alceo" di Palamàs», *Maia*, τόμ. XVI (1964), σσ. 367-376. [Εἰσαγωγή, κείμενο, μετάφραση στὰ ἰταλικά τοῦ ποιήματος τοῦ Κ. Παλαμᾶ «Νέα ὠδὴ τοῦ παλίου Ἀλκαίου» καὶ σχόλια].

1965

183. «Dante nella letteratura neogreca», στὸν τόμο: *Dante nel mondo*. A cura di V. Branca e E. Caccia. Olschki, Firenze 1965, σσ. 255-296. [Ἀναδημοσίευση, ἐπαυξημένη καὶ βελτιωμένη, τοῦ μελετήματος αὐτοῦ βλ. στὸν ἀριθ. 184 καὶ μετὰ αὐτοτελῶς στὸν ἀριθ. 190].

184. «Fortuna neogreca di Dante», στὸν τόμο: *Annuario Liceo Meli*, Roma 1963-1965, σσ. 23-86. [Πρόκειται γιὰ ἐπαυξημένη καὶ βελτιωμένη ἀναδημοσίευση τοῦ ἀριθ. 183. Ἀναδημοσίευσή του σὲ αὐτοτελὴ τόμο βλ. στὸν ἀριθ. 190].

185. «Ὁ ἀποσπασματικὸς χαρακτήρας τοῦ Κάλβου», *ΕΕΦΣΠΘ*, τόμ. 9 (1965), σσ. 375-393.

186. «Sopravvivenza di Aristofane in Grecia», *Dioniso*, τόμ. XXXIX (1965), σσ. 380-389.

187. *Inediti italiani di Sarandaris*, Istituto Grafico Tiberino, Roma 1965 (στὴ σειρὰ Italo-Graeca, 2) σσ. 100. [Βιογραφικὸ σημείωμα γιὰ τὸν Γ. Σαραντάρη, ἡ ζωὴ του στὴν Ἰταλία, 99 ἰταλικά ποιήματά του καὶ οἱ ἐπιστολές του πρὸς τὸν Gaetano Arcangeli, σχόλια. Βλ. καὶ ἀριθ. Δ', III, 2].

188. Saffo, Alceo, Anacreonte, *Liriche e frammenti*. Einaudi, Torino 1965 [2ῃ ἐκδοσὶ ἀναθεωρημένη: 1968 (στὴ σειρὰ Collezione di poesia, 14)], σσ. 120. [Πρόλογος, λυρικά ποιήματα ἀπὸ τὴν Σαπφώ, τὸν Ἀλκαῖο καὶ τὸν Ἀναχρέοντα καὶ μεταφράσεις τους στὰ ἰταλικά].

189. G. Seferis, *Le parole e i marmi*. Il Saggiatore, Milano 1965, σσ.
258. [Εισαγωγή, μετάφραση στὰ ἰταλικά 17 δοκιμῶν τοῦ Γ. Σεφέρη, σημειώσεις, κατάλογος κυρίων ὀνομάτων].

1966

190. *Fortuna neogreca di Dante*. Istituto Grafico Tiberino, Roma 1966 (στὴ σειρά Italo-Graeca, 3), σσ. 76. [Πρόκειται γιὰ ἀναδημοσίευση σὲ αὐτοτελὴ τόμο τοῦ ἀριθ. 184. Βλ. καὶ ἀριθ. Δ', III, 3].
191. «L'ultimo Seferis», *Terzo Programma*, 1966/3, σσ. 272-273.
192. «Questioni kalviane», *Atti dell' Istituto Veneto di Scienze, Lettere ed Arti* (Venezia), τόμ. CXXIV (1965-1966), σσ. 287-324.
193. «C. Kavafis, *Due prose su Shakespeare*. All'insegna del Pesce d'Oro, Milano 1966, σσ. 48 μικροῦ σχήματος. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά τῶν δύο σαιξπηρικῶν ἄρθρων τοῦ Καβάφη: «Ὁ Σακεσπέρης περὶ τῆς ζωῆς», «Ἑλληνικά ἔχνη ἐν τῷ Σακεσπέρῳ»].
194. «L'ode a Zante di Kalvos», *Ἑλληνικά*, τόμ. 19 (1966), σσ. 226-243.
195. «Α. Πολίτη, *Γεωργίου Χορτάτη, Κατζοῦρμπος, κωμωδία*. Κριτικὴ ἔκδοση», *Ἑλληνικά*, τόμ. 19 (1966), σσ. 398-403. [Βιβλιοκρισία].
196. K. Athanasulis, *Testamento*. F. Riva, Verona 1966, σσ. [12]. [Ἐκδοση ἐκτὸς ἐμπορίου, μὲ μετάφραση στὰ ἰταλικά τοῦ ποιήματος τοῦ Κ. Ἀθανασούλη «Διαθήκη» καὶ σημείωμα].
197. «G. Seferis, Per il centenario di Dante», *Nuova Antologia* (Roma), τόμ. CI/498 (1966), σσ. 441-462. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά τῆς δοκιμῆς τοῦ Γ. Σεφέρη «Στὰ 700 χρόνια τοῦ Δάντη» (ὁμιλία τοῦ ποιητῆ στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Θεσσαλονίκης: 12 Μαΐου 1966 καὶ στὸ Βρετανικὸ Συμβούλιο Ἀθηνῶν: 18 Ὀκτωβρίου 1966)].

1967

198. «Coniectanea in Cretensem fabulam quae Στάθης inscribitur», *Maia*, τόμ. XIX (1967), σσ. 67-68.
199. G. Ritsos, [*Città indomita, XIII*]. A cura di E. Crea, Roma, Natale 1967, σσ. [8]. [Ἐκδοση ἐκτὸς ἐμπορίου τῆς μεταφράσεως στὰ ἰταλικά τοῦ ποιήματος τοῦ Γ. Ρίτσου «Ἀνυπόταχτη Πολιτεία, XIII» καὶ εἰσαγωγικὸ σημείωμα γιὰ τὸ ἔργο τοῦ ποιητῆ].

1968

200. *Grammatica neogreca. I Fonetica e morfologia*. Edizioni dell'Ateneo, Roma 1968 [ἔπειτα *Grammatica del greco moderno*, I (στὴ σειρά

Bibliotheca Athena, 19)], σσ. 196, II *Esercizi*. Edizioni dell'Ateneo, Roma 1968 [ἐπειτα *Grammatica del greco moderno*, II (στή σειρά Bibliotheca Athena, 20)], σσ. 131.

201. G. Seferis, *Note per una "Settimana"*. All' insegna del Pesce d' Oro, Milano 1968, σσ. 50. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά τῆς ποιητικῆς σύνθεσης τοῦ Γ. Σεφέρη *Σημειώσεις γιὰ μιὰ "Εβδομάδα"* («Τρίτη» καὶ «Τετάρτη»), σημείωμα γιὰ τὸ ἔργο αὐτὸ καὶ γιὰ τὴν γλώσσα τοῦ ποιητῆ καὶ βιο-βιβλιογραφικὲς σημειώσεις].

202. G. Seferis, *Tre poesie segrete*. Mondadori, Milano 1968 (στή σειρά Lo Specchio), σσ. 96. [Πρόλογος, κείμενο, μετάφραση στὰ ἰταλικά τῆς ποιητικῆς συλλογῆς τοῦ Γ. Σεφέρη *Τρία κρυφὰ ποιήματα* («Πάνω σὲ μιὰ χειμωνιάτικη ἀχτίν», «Ἐπὶ σκηνῆς», «Θερινὸ ἡλιοστάσι»)].

203. Alcmane, Stesicoro, Ibico, *Frammenti*. Einaudi, Torino 1968 (στή σειρά Collezione di poesia, 54), σσ. 80. [Πρόλογος, ποιήματα ἀπὸ τοὺς Ἀλκμάν, Στρίσιχορο, Ἴβυκο καὶ μεταφράσεις τους στὰ ἰταλικά].

204. Eschilo, *Oresteia*. Garzanti, Milano 1968, σσ. 160. [Πρόλογος καὶ μετάφραση στὰ ἰταλικά τῆς τριλογίας τοῦ Αἰσχύλου Ὀρέστεια (*Ἀγαμέμνων*, *Χοηφόροι*, *Εὐμενίδες*)].

205. «In margine alla fortuna neogreca del Petrarca e del Tasso», *Lettere Italiane* (Firenze), τόμ. XX (1968), σσ. 351-365.

206. *Inni omerici*. Edizione dell'Elefante, Roma 1968, σσ. 183. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά τῶν «Ὀμηρικῶν Ὑμνων» καὶ σημείωμα. Τίς σσ. 9-48 καταλαμβάνει τὸ ἐπόμενο λήμμα].

207. «G. Seferis, Digressioni sugl' "Inni omerici"», στὸν τόμο: *Inni omerici* (βλ. προηγούμενο λήμμα), σσ. 9-48. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά τῆς δοκιμῆς τοῦ Σεφέρη «Ἐστρατίσματα ἀπὸ τοὺς Ὀμηρικοὺς Ὑμνους»].

208. «Epicedi inediti del Bessarione», *Rivista di Studi Bizantini e Neoellenici* (Roma), νέα σειρά, τόμ. V (1968), σσ. 105-121.

1969

209. *Primavera d. C.*, Tipografia Borghero, Padova 1969, σσ. 20. [Μάθημα στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Πάδοβας (21 Ἀπριλίου 1969), ποὺ εἶχε ὡς θέμα του τὸ ποίημα τοῦ Γ. Σεφέρη «Ἀνοιξη μ. Χ.» (ἀπὸ τὴ συλλογὴ *Ἡμερολόγιο Καταστροφώματος*, Α')].

210. *Lessico teatrale italo-greco*. Delta, Roma 1969 (στή σειρά Italo-Graeca, 4), σσ. 31. [Βλ. καὶ ἀριθ. Δ', III, 4].

211. *L'altra Grecia. Testi di poeti e scrittori*. La Nuova Italia, Firenze 1969 (στη σειρά Nostro tempo, 6), σσ. 167. [Εισαγωγή, μετάφραση στα ιταλικά της γνωστής Δηλώσεως του Γ. Σεφέρη (28.3.1969) κατά του δικτατορικού καθεστώτος, των ποιητικών έργων του Γ. Ρίτσου *Ἡ τελευταία π. Ἀ. ἑκατονταετία*. Κ' ἐκείνη ἡ πινακίδα, Ἀγρόπνια. Χορικό, Ἀνυπότακτη Πολιτεία, XIII, Ἀποχαιρετισμός, Φιλοκτῆτης, καὶ πεζογραφημάτων του Σ. Πλασκοβίτη, του Β. Βασιλικού καὶ τῆς Λ. Ἀναγνωστάκη. Τέλος ἀκολουθεῖ βιβλιογραφικὸ σημείωμα].

212. *I lirici greci. Età arcaica*. Einaudi, Torino 1969 (στη σειρά I millenni), σσ. XI + 343 [καί: 1975 (στη σειρά Gli Struzzi, 82), σσ. 333]. [Πρόλογος, μεταφράσεις στα ιταλικά ἀπὸ τοὺς Καλλίνο, Τυρταῖο, Μίμνερμο, Σόλωνα, Θέογνι, Φωκυλίδη, Ξενοφάνη, Ἀρχίλοχο, Σιμωνίδα, Ἰππώνακτα, Σαπφώ, Ἀλκαῖο, Ἀνακρέοντα, Ἀλκμάνα, Στησίχορο, Ἴβυκο, μὲ βιο-βιβλιογραφικὲς σημειώσεις].

213. G. Seferis, *Poesie e prose*. Fabbri, Milano 1969 (στη σειρά Premi Nobel di letteratura, LIX), σσ. 354. [Τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἀπονομὴ τοῦ βραβείου Nobel στὸν Γ. Σεφέρη, μεταφράσεις ἀπὸ τὰ ποιήματά του καὶ ἀπὸ τὶς Δοκιμές, βιογραφικὸ, βιβλιογραφικὸ σημείωμα].

1970

214. «Motivi classici e bizantini negli inediti di Kavafis», *Atti dell'Istituto Veneto di Scienze, Lettere ed Arti*, τόμ. CXXVIII (1969-1970), σσ. 291-319. [Ἀρθρο συνοδευόμενο ἀπὸ ἰταλικὲς μεταφράσεις ποιημάτων τοῦ Κ. Καβάφη].

215. G. Seferis, *Le gatte di San Nicola*. Traduzione di F. M. Pontani. A cura di E. Crea. Roma Capodanno 1970, σσ. [8]. [Ἐκδοση ἐκτὸς ἐμπορίου τῆς μεταφράσεως στα ἰταλικά τοῦ ἀνέκδοτου τότε ποιήματος τοῦ Γ. Σεφέρη «Οἱ γάτες τ' Ἀι-Νικόλα». Ἀναδημοσίευση τῆς μεταφράσεως αὐτῆς ἔγινε στὸ *La Fiera Letteraria*, 4 Ἀπριλίου 1971, σ. 4 καὶ στὸν ἀριθ. 264].

216. G. Ritsos, *Poesie, All' insegna del Pesce d'Oro*, Milano 1970 (στη σειρά Il male di Grecia, 1), σσ. 126. [Εἰσαγωγή, μετάφραση στα ἰταλικά τῶν ἔργων τοῦ Γ. Ρίτσου *Ἡ σονάτα τοῦ σεληνόφρατος*, *Χρονικό*, *Ὅταν ἔρχεται ὁ Ξένος*, *Ὁρέστης* καὶ βιβλιογραφικὸ σημείωμα].

217. Ἀνδρέα Κάλβου, *Ὡδαί*. Κριτικὴ Ἐκδοση Filippo Maria Pontani. Ἰκαρος, [Ἀθήνα] 1970, σσ. 240.

218. «Traduzioni inedite da Seferis», στὸν τόμο: *Omaggio a Seferis*, Liviana, Padova 1970 [Università di Padova, Studi bizantini e neogreci,

1], σσ. 1-23. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά τῶν ποιημάτων τοῦ Γ. Σεφέρη «'Αργὰ μιλοῦσες», «Αὐτοκίνητο», «Σχόλια», «Εἰς μνήμην», «Δημοτικὸ τραγούδι», «Παντοῦμ», «Λεωφόρος Συγγροῦ, 1930», «Χάϊ-Κάϊ, β', γ', ζ', η'», «Περιγραφή», «Τὸ ζεστὸ νερό», «'Η χώρα τοῦ ἀχωρήτου», «Les anges sont blancs», «'Η ἀπόφαση τῆς λησμονιᾶς», «Kerk. str. oost, Pretoria, Transvaal», «Τριζόνια», «Μέρες τ' Ἀπρίλη '43», «Θεατρίνοι, Μ. Α.», «Λεπτομέρειες στὴν Κύπρο», «'Αγιάννα, β'», «Τρεῖς Μοῦσες», «Νεόφυτος ὁ Ἑγκλειστος μιλά». Βλ. καὶ ἀριθ. Δ', Ι, 1].

219. «Eschilo, Persiani», στὸν τόμο: *Il teatro greco. Tutte le tragedie*. A cura di C. Diano. Sansoni, Firenze 1970, σσ. 3-26. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά τῆς τραγωδίας τοῦ Αἰσχύλου *Πέρσες*].

220. «Euripide, Ecuba», στὸν τόμο: *Il teatro greco* (βλ. προηγούμενο λῆμμα), σσ. 557-583. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά τῆς τραγωδίας τοῦ Εὐριπίδη *Ἑκάβη*].

1971

221. V. Vasilikòs: *La foglia. Il pozzo. L'angelicazione*. S.E.I., Torino 1971, σσ. 271. [Εἰσαγωγικά στοιχεῖα γιὰ τὴν ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Βασίλη Βασιλικοῦ, ἀπὸ τὸν Mario Vitti, καὶ μετάφραση στὰ ἰταλικά, ἀπὸ τὸν F. M. Pontani, τοῦ ἔργου του *Τὸ φύλλο. Τὸ πηγάδι. Τὸ ἀγγέλισμα*].

*222. «Ritsos, Poesie inedite», *La Fiera Letteraria*, 29 Ἀπριλίου 1971, σ. 3. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά ἑξὶ ποιημάτων τοῦ Γ. Ρίτσου ἀπὸ τὴν ποιητικὴ συλλογὴ του *Ἀσκήσεις*].

223. «Contro la Grecia dei colonnelli rimangono solo le parole», *La Fiera Letteraria*, 2 Μαΐου 1971, σσ. 6-7. [Μεταφράσεις ἀντιστασιακῶν κειμένων τῶν Μ. Αὐγέρη, Γ. Ρίτσου, Μ. Ἀναγνωστάκη].

224. «Il bue magro e la salamandra nuda», *Giornale Italiano di Filologia*, νέα σειρὰ, τόμ. II (1971), σσ. 152-155. [Ἄρθρο σχετικὸ μὲ τὸν Μ. Πλάουδη καὶ τὸν Νόννο].

225. «Σ. Ἀ. Κοσμᾶ, Κεφάλαια ἀπὸ τὴν χρῆση τοῦ ἐπιθέτου στὸν Πίνδαρον», *Giornale Italiano di Filologia*, νέα σειρὰ, τόμ. II (1971), σσ. 241-242. [Βιβλιοκρισία].

226. «Seferis, un uomo», *Grecia*, Ὀκτώβριος 1971, σ. 13.

227. G. Seferis, *Opere*. Club degli Editori, Milano [ἔπειτα UTET, Torino] 1971 (στὴ σειρὰ Scrittori del mondo: i Nobel), σσ. 765. [Εἰσαγωγὴ τοῦ V. Sereni καὶ μεταφράσεις στὰ ἰταλικά τοῦ F. M. Pontani ἀπὸ τὸ ἔργο γενικὰ τοῦ Γ. Σεφέρη καὶ σημειώσεις].

228. «G. Seferis, Presentazione» στὸν τόμο: B. D'Agostino, *Grecia*. Mondadori, Milano 1971 (στὴ σειρὰ Grandi Monumenti), σσ. 6-9. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά τῆς «Παρουσίασης» τοῦ ἔργου ἀπὸ τὸν Γ. Σεφέρη].

1972

229. «R. Anastasi, *Incerti Auctoris, Charidemus*. A cura di—», *Rivista di Filologia e d'Istruzione Classica*, σειρὰ III, τόμ. C (1972), σσ. 366-368. [Βιβλιοκρισία].

230. «In margine alla fortuna dell' "Ècale" [τοῦ "Ἀγ. Θέρου]», *Giornale Italiano di Filologia*, νέα σειρὰ, τόμ. III (1972), σσ. 85-95.

231. *Elegia greca arcaica*. Einaudi, Torino 1972 (στὴ σειρὰ Collezione di poesia, 93), σσ. 206. [Εἰσαγωγή, κείμενα ἀπὸ τοὺς Καλλίνο, Τυρταῖο, Μίμνερμο, Σόλωνα, Θέογνι, Φωκυλίδη, Ξενοφάνη καὶ μετὰφράσεις τους στὰ ἰταλικά, ποὺ ἐπαναλαμβάνονται ἀπὸ τὸν ἀριθ. 212].

232. «E. Delebecque, *Xenophon, L'art de la chasse*. Texte établi et traduit par—», *Giornale Italiano di Filologia*, νέα σειρὰ, τόμ. III (1972), σ. 450. [Βιβλιοκρισία].

233. «N. C. Conomis, *Lycurgus, Oratio in Leocratem*. Edidit —», *Giornale Italiano di Filologia*, νέα σειρὰ, τόμ. III (1972), σσ. 450-451. [Βιβλιοκρισία].

234. «P. Pédech, *Polybe, Histoires. Livre II*. Texte établi et traduit par—», *Giornale Italiano di Filologia*, νέα σειρὰ, τόμ. III (1972), σ. 453. [Βιβλιοκρισία].

235. «L. G. Westerink, *Olimpiodorus, In Platonis Gorgiam commentaria*. Edidit—», *Giornale Italiano di Filologia*, νέα σειρὰ, τόμ. III (1972), σ. 454. [Βιβλιοκρισία].

236. G. Ritsos, *Prima dell'uomo*. Mondadori, Milano 1972 (στὴ σειρὰ Lo Specchio), σσ. 310. [Εἰσαγωγή, κείμενο, μετάφραση στὰ ἰταλικά τῶν ποιητικῶν ἔργων τοῦ Γ. Ρίτσου: 'Η τελευταία π. Α. ἑκατονταετία, Ρωμιοσύνη, 'Η ἔορτὴ τῶν ἀνθέων, 'Η γέφυρα, Τὸ νεκρὸ σπίτι, Κάτω ἀπὸ τὸν ἴσκιο τοῦ βουνοῦ, 'Επαναλήψεις («Οἱ ἀπόντες», «Οἱ τάφοι τῶν προγόνων μας», «Μετὰ τὴν ἡττα», «Καὶ διηγώντας τα», «'Ο 'Ηρακλῆς καὶ ἐμεῖς», «'Η ἀπόγνωση τῆς Πηνελόπης», «Σεπτῆρια καὶ δαφνηφόρια», «'Αδελφωσύνη», «'Η ζωὴ μας στὶς Φαρέες», «Τὰ πρότυπα») καὶ βιο-βιβλιογραφικὲς σημειώσεις].

237. Procopio, *Storia segreta*. Newton Compton, Roma 1972 (στὴ σειρὰ Paperbacks storici, 7), σσ. 162. [Εἰσαγωγή καὶ μετάφραση στὰ ἰταλικά τοῦ ἱστορικοῦ ἔργου τοῦ Προκοπίου 'Ανέκδοτα].

238. *Fortuna greca di Ungaretti*. Liviana, Padova 1972 (στη σειρά Italo-Graeca, 5), σσ. 71. [Βλ. και ἀριθ. Δ', III, 5].

239. «Kavafis, Undici inediti erotici», *Almanacco dello Specchio*, τόμ. I (1972), σσ. 47-61. [Εἰσαγωγή, κείμενο και μετάφραση].

240. «Kavafis e Keats», στο Ἀφιέρωμα: *Studi classici in onore di Quintino Cataudella*, τόμ. IV, Tip. Edigraf, Catania 1972 (κυκλοφόρησε τὸ 1979), [Università di Catania. Facoltà di Lettere e Filosofia], σσ. 141-174.

1973

241. *L'Epillio greco*. Sansoni, Firenze 1973 (στη σειρά Scuola aperta, [13]), σσ. 67. [Εἰσαγωγή, κείμενα ἀπὸ τοὺς Θεόκριτο, Καλλίμαχο, Μουσαῖο, σχόλια].

242. «Euripide, Oreste», *Terzo Programma*, 1973, 1, σσ. 217-258. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά τῆς τραγωδίας τοῦ Εὐριπίδη Ὁρέστης].

243. «Noterelle kalviane», *Ἑλληνικά*, τόμ. 26 (1973), σσ. 118-121.

244. Maximi Planudis, *Idyllium*. Recensuit Ph. M. Pontani. Tipografia La Garangola, Padova 1973 [Università di Padova, Istituto di studi bizantini e neogreci, Quaderni, 7], σσ. 26. [Κριτική ἐκδοση τοῦ ἔργου τοῦ Μάξιμου Πλανούδη *Εἰδύλλιον*. Βλ. και ἀριθ. Δ', II, 7].

245. «Esperienze d'un traduttore dal greco», στὸν τόμο: *Premio Città di Monselice per una traduzione letteraria*, τόμ. II, Tip. Antoniana, Monselice 1973, σσ. 21-36.

1974

246. «Epigrammi inediti di Marco Musuro», *Archeologia Classica*, τόμ. XXV - XXVI (1973-1974), σσ. 575-584.

247. «La "Salve Regina" di Giano Laskaris», *Rivista di Studi Bizantini e Neoellenici*, νέα σειρά, τόμ. X - XI (1973-1974), σσ. 109-112.

248. C. Kavafis, *Poesie nascoste*. Mondadori, Milano 1974 (στη σειρά Lo Specchio), σσ. 110. [Εἰσαγωγή, κείμενο, μετάφραση στὰ ἰταλικά τῶν Ἀνεκδότων Ποιημάτων (1882-1923) τοῦ Κ. Καβάφη, σημειώματα].

249. G. Ritsos, *Diciotto canzonette della patria amara*. F. Riva, Verona 1974, σσ. [32]. [Ἐκδοση ἐκτὸς ἐμπορίου τῆς μεταφράσεως στὰ ἰταλικά τῆς ποιητικῆς συλλογῆς τοῦ Γ. Ρίτσου *Δεκαοχτὼ λιανοτράγουδα τῆς πατρίδας*].

250. «Ancora sulla fortuna greca di Dante», *Lettere Italiane*, τόμ. XXVI (1974), σσ. 297-309.

251. Procopio, *La guerra gotica*. Newton Compton, Roma 1974 [Paperbacks storici, 17], σσ. 431. [Εἰσαγωγή καὶ μετάφραση στὰ ἰταλικά τοῦ 5ου, 6ου καὶ 7ου βιβλίου (ὅπου ἐξιστοροῦνται οἱ πόλεμοι τοῦ Ἰουστινιανοῦ κατὰ τῶν Γόθων) ἀπὸ τὸ ἱστορικὸ ἔργο τοῦ Προκοπίου Ὑπὲρ τῶν Πολέμων λόγοι].

252. «I fiori d'Alessandra e il frutto», στὸ Ἀφιέρωμα: *Scritti in onore di Caterina Vassalini*, raccolti da L. Barbesi. Fiorini, Verona 1974, σσ. 381-391, [Ἄρθρο σχετικὸ μὲ τὴν Alessandra Scala καὶ τὸν A. Poliziano].

253. «Presentazione», στὸν τόμο: *Tà Néa Γράμματα. Lettere Nuove (1935-1945)*. A cura di M. Peri. Edizioni dell' Ateneo, Roma 1974 [Indici ragionati dei periodici letterari europei, 4], σσ. 9-14. [Παρουσίαση τοῦ ἔργου].

1975

254. «Un poeta calabro-greco [F. Mastroianni]», *Calabria Cultura*, τόμ. II/1-2 (1975), σσ. 158-159.

255. *La morte degli eroi*. Sansoni, Firenze 1975 [Scuola aperta, [67]], σσ. 98. [Ὀμηρικὴ ἀνθολογία].

256. «“La distruzione di Melos” di Ghianis Ritsos», στὸ Ἀφιέρωμα: *Scritti in onore di † Carlo Diano*, Pàtron, Bologna 1975, σσ. 325-343. [Σημείωμα καὶ μετάφραση στὰ ἰταλικά τοῦ ἔργου τοῦ Γ. Ρίτσου Ὁ Ἀφανισμὸς τῆς Μήλος].

257. «La Voskopula», στὸν τόμο: Anonimo Cretese, *La Voskopula*. Tipografia La Garangola, Padova 1975 [Università di Padova, Istituto di Studi Bizantini e Neogreci, Quaderni, 9], σσ. 37-75. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά τοῦ ποιμενικοῦ εἰδυλλίου Ἡ Βοσκοπούλα. Βλ. καὶ ἀριθ. Δ', II, 9].

1976

258. *95 prosatori greci. Lettere e versioni per il Liceo*. D'Anna, Messina-Firenze 1976, σσ. 486. [Ἐγχειρίδιο γιὰ τοὺς μαθητὲς τῶν Λυκείων, μὲ τὴ συνεργασία τοῦ B. Martinelli-Sublis].

259. T. Papatsonis, *La verità. Poesie scelte e tradotte* da F. M. Pontani. Tip. Luxograph, Palermo 1976 [Istituto Siciliano di Studi Bizantini e Neoellenici, Quaderni di poesia neogreca, 4], σσ. 76. [Εἰσαγωγή, κείμενα καὶ μεταφράσεις στὰ ἰταλικά τῶν ποιημάτων τοῦ T. K. Παπατσώνη].

«Σχῆμα», «Λιτανείες τῆς Παναγίας», «Beata Beatrix», «Μιά δευτέρα τοῦ ἔτους», «Πρὸ τῆς ἐλεύσεως», «Βραδύνοια», «Μῦθος», «Τὸ κούτσουρο τῶν γερόντων», «Τὰ καπηλεῖα», «Ἀττικά», «Μῆνιν αἶδω», «Τατουάζ», «Γιὰ τοὺς φτωχοὺς ἀνθρώπους», «Guide blu» καὶ ἀποσπάσματος ἀπὸ τὴν ποιητικὴ συλλογὴ *Ursa minor*].

260. «Il poema inedito "Agamemnone" di Ghiannis Ritsos», *La Fiera Letteraria*, 6 Ἰουνίου 1976, σσ. 8-10. [Σημείωμα καὶ μετάφραση στὰ ἰταλικά τοῦ ἔργου τοῦ Γ. Ρίτσου Ἀγαμέμνων].

261. «L'Aristofane del Romagnoli», στὸν τόμο: *Premio Città di Monselice per una traduzione letteraria*, τόμ. V, Bertoncetto Artigrafiche Cittadella, Monselice 1976, σσ. 3-21. [Ἀναδημοσίευση στὸν τόμο: *La traduzione dei classici a Padova* (Atti del IV Convegno sui problemi della traduzione letteraria, Monselice, 1 giugno 1975), Antenore, Padova 1976, σσ. 3-21].

262. «Korais e Eschilo», στὸν τόμο: *Miscellanea neogreca* (Atti del I Convegno Nazionale di Studi Neogreci, Palermo, 17-19 maggio 1975), Accademia di Scienze, Lettere e Arti di Palermo, Palermo 1976, σσ. 151-163.

263. *I lirici corali greci. Età classica*. Einaudi, Torino 1976 (στὴ σειρὰ I millenni), σσ. XLII + 430. [Εἰσαγωγή καὶ μεταφράσεις στὰ ἰταλικά ἀπὸ τοὺς Σιμωνίδη, Βαχχυλίδη, Πίνδαρο μὲ βιο- βιβλιογραφικὰ σημειώματα].

264. «Traduzioni da Seferis», στὸν συλλογικὸ τόμο: *Memoria di Seferis. Studi critici*. Olschki, Firenze 1976 [Università di Padova: Pubblicazioni della Facoltà di Lettere e Filosofia, LVII], σσ. 9-14. [Πρόκειται γιὰ ἀναδημοσίευση τοῦ ἀριθμοῦ 215 καὶ δύο μεταφράσεων τῶν ποιημάτων «Ἐπὶ ἀσπαλάθων», «Τὸ ἀπομεσήμερο ἐνὸς φάλλου» τοῦ Γ. Σεφέρη. Βλ. καὶ ἀριθ. Δ', V, 1].

265. «Rilievi sul "Tordo"», στὸν συλλογικὸ τόμο: *Memoria di Seferis. Studi critici* (βλ. προηγούμενο λῆμμα), σσ. 201-265. [Ἀρθρο σχετικὸ μὲ τὸ ἔργο τοῦ Γ. Σεφέρη *Κίχλη*. Βλ. καὶ ἀριθ. Δ', V, 1].

266. «Ἰωάννης Τσάτσου, Ὁ ἀδελφός μου Γιώργος Σεφέρης», στὸν συλλογικὸ τόμο: *Memoria di Seferis. Studi critici*, σσ. 327-329. [Βιβλιοκρισία. Βλ. καὶ ἀριθ. Δ', V, 1].

267. «Ancora su Seferis e Montale», στὸν συλλογικὸ τόμο: *Memoria di Seferis. Studi critici*, σσ. 339-341. [Βλ. καὶ ἀριθ. Δ', V, 1].

1977

268. «Introduzione», στὸν τόμο: Procopio di Cesarea, *Le guerre*. Einaudi, Torino 1977 (στὴ σειρά I millenni), σσ. VII-XLI. [Εἰσαγωγή στὴν ἔκδοση τοῦ ἱστορικοῦ ἔργου τοῦ Προκοπίου: Ὑπὲρ τῶν Πολέμων λόγους].

269. «I cinquant' anni di una poesia ["Sailing to Byzantium" τοῦ W. B. Yeats]», *Siculorum Gymnasium* (Catania), νέα σειρά, τόμ. XXX (1977), σσ. 325-329.

270. Euripide, *Tutte le tragedie*, τόμ. I-III, Newton Compton, Roma 1977 [Paperbacks classici latini e greci, 8, 9, 10], σσ. 293 + 297 + 285. [Εἰσαγωγή καὶ μεταφράσεις τῶν τραγωδιῶν τοῦ Εὐριπίδη].

271. «Un secolo di traduzioni da Catullo», *Rivista di Cultura Classica e Medioevale*, τόμ. XIX (1977), σσ. 625-644.

272. «F. Codino, *Esiodo, Le opere e i giorni*. Traduzione di—», *Siculorum Gymnasium*, νέα σειρά, τόμ. XXX (1977), σσ. 746-747.

273. «Le traduzioni italiane del "Lambros" [τοῦ Δ. Σολωμοῦ]», *Folia Neohellenica*, τόμ. II (1977), σσ. 91-104.

274. «Tommaseo e i canti popolari greci», στὸν τόμο: *Nicòlò Tommaseo nel centenario della morte*. A cura di V. Branca e G. Petrocchi. Olschki, Firenze 1977 [Civiltà veneziana-Saggi, 22], σσ. 461-483.

1978

275. *Antologia Palatina*, τόμ. I, Einaudi, Torino 1978 (στὴ σειρά I millenni), σσ. 521. [Εἰσαγωγή, κείμενο, μετάφραση στὰ ἰταλικά τῶν βιβλίων I-VI τῆς Παλατινῆς Ἀνθολογίας, κριτικὸ ὑπόμνημα καὶ σημειώσεις].

276. «Epigrammi umanistici inediti (Vat. Lat. 9781)», στὸ Ἀφιέρωμα: *Studi in onore di Anthos Ardizzoni*, τόμ. II, Edizioni dell'Ateneo, Roma 1978, σσ. 709-720.

277. «Patroelo, Musuro e Capodivacca», στὸν τόμο: *Miscellanea I*. Liviana, Padova 1978 [Università di Padova. Istituto di Studi Bizantini e Neogreci], σσ. 81-87. [Βλ. καὶ ἀριθ. Δ', IV, 1].

278. Sofocle, *Tutte le tragedie*. Newton Compton, Roma 1978 [Paperbacks classici latini e greci, 12], σσ. 365. [Εἰσαγωγή καὶ μετάφραση τῶν τραγωδιῶν τοῦ Σοφοκλέους].

279. «K. Kariotakis, Suicidi ideali», *Almanacco dello Specchio*, τόμ. VII (1978), σσ. 41-73. [Εἰσαγωγή, κείμενο καὶ μετάφραση στὰ ἰταλικά εἴκοσι

ποιημάτων τοῦ Κ. Καρυωτάκη, μετὰ τῶν ὁποίων καὶ τὸ «Ἰδανικοὶ αὐτόχειρες», ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἐπῆρε τὸν τίτλο του καὶ τὸ ἄρθρο].

1979

280. «Due maestri che non hanno fatto scolari [C. Marchesi, M. Valgimigli]», *Avanti!*, 25 Μαρτίου 1979, σ. 3.

281. «La voce di un pacifista nella Grecia liberata [Γ. Ρίτσου]», *Avanti!*, 6 Μαΐου 1979, σ. 3.

282. «Mali culices», *Siculorum Gymnasium*, νέα σειρά, τόμ. XXXII (1979), σσ. 43-67.

283. *Antologia Palatina*, τόμ. II, Einaudi, Torino 1979 (στὴ σειρά I millenni), σσ. 545. [Κείμενο, μετάφραση στὰ ἰταλικά τῶν βιβλίων VII-VIII τῆς Παλατινῆς Ἀνθολογίας, κριτικὸ ὑπόμνημα καὶ σημειώσεις].

284. «G. Ritsos, 12 poesie su Kavafis», στὸν τόμο: M. Peri, *Kavafis / Ritsos*. Tipografia La Ciclografica, Padova 1979 [Università di Padova. Istituto di Studi Bizantini e Neogreci], σσ. 29-42. [Μετάφραση τῆς ποιητικῆς συλλογῆς τοῦ Γ. Ρίτσου: 12 ποιήματα γιὰ τὸν Καβάφη].

285. «Esperimenti di traduzione da Nonno», *Κοινωνία*, τόμ. III (1979), σσ. 145-148.

286. «D. Solomòs, Lambros», στὸν τόμο: *Miscellanea 2*. Tipografia La Ciclografica, Padova 1979 [Università di Padova. Istituto di Studi Bizantini e Neogreci], σσ. 157-190. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά τοῦ ποιήματος τοῦ Δ. Σολωμοῦ «Ὁ Λάμπρος». Βλ. καὶ ἀριθ. Δ', IV, 2].

287. «Esperienze d'un traduttore dei tragici greci», *Dioniso*, τόμ. L (1979), σσ. 59-75.

288. G. Athanas, *Quadretti italiani*. A cura di F.M.Pontani. Centro Stampa Palazzo Maldura, Padova 1979 [Italo-Graeca, 7], σσ. 69. [Εἰσαγωγή, κείμενο καὶ μετάφραση στὰ ἰταλικά τῆς ποιητικῆς συλλογῆς τοῦ Γ. Ἀθάνᾳ Ἰταλικῆς Μακέττες. Βλ. καὶ ἀριθ. Δ', III, 7].

289. Virgilio, *Eneide*. Edizioni dell' Elefante, Roma 1979, σσ. 33-215. [Χωρὶ ἀνθολογημένα καὶ μεταφρασμένα στὰ ἰταλικά].

290. «Demetrio Mosco e Alessandro Fortio (Rettifiche e postille)», στὸ Ἀφιέρωμα: *Medioevo e Rinascimento veneto con altri studi in onore di Lino Lazzarini*, τόμ. II. Antenore, Padova 1979 [Medioevo e Umanesimo, 35], σσ. 39-49.

1980

291. *Antologia Palatina*, τόμ. III, Einaudi, Torino 1980 (στη σειρά I millenni), σσ. 751. [Κείμενο, μετάφραση στα ιταλικά τῶν βιβλίων IX-XI τῆς Παλατινῆς Ἀνθολογίας, κριτικό ὑπόμνημα καὶ σημειώσεις].

292. N. Kazantzakis, *Commedia. Tragedia di un atto*. Edizioni del Paniere, Verona 1980, σσ. 45. [Μετάφραση στα ιταλικά τοῦ θεατρικοῦ ἔργου τοῦ Ν. Καζαντζάκη *Κωμωδία. Τραγωδία μονόπρακτη*].

293. *Lezioni sul teatro cretese*. Tipografia La Ciclografica, Padova 1980 [Università di Padova. Istituto di Studi Bizantini e Neogreci, Quaderni, 17], σσ. 126. [Βλ. καὶ ἀριθ. Δ', II, 17].

1981

294. «Versi greci adespoti in lode di Venezia», *Atti e Memorie dell'Accademia Patavina di Scienze, Lettere ed Arti*, τόμ. XCIII (1980-1981), σσ. 139-143.

295. «Il greco di Gianfrancesco Mussato peritoso umanista», *Rivista di Studi Bizantini e Slavi*, τόμ. I (1981), σσ. 131-163.

296. *Antologia Palatina*, τόμ. IV, Einaudi, Torino 1981 (στη σειρά I millenni), σσ. 530. [Κείμενο, μετάφραση στα ιταλικά τῶν βιβλίων XII-XVI τῆς Παλατινῆς Ἀνθολογίας, κριτικό ὑπόμνημα καὶ σημειώσεις].

297. «Ungaretti e la Grecia», στὸν τόμο: *Atti del Convegno Internazionale su Giuseppe Ungaretti (3-6 ottobre 1979)*, Ed. «4 venti», Urbino 1981, σσ. 583-595.

1982

298. «Sui poeti bizantini di Terra d'Otranto», στὸ Ἀφιέρωμα: *Bisanzio e l'Italia. Raccolta di studi in memoria di Agostino Pertusi*. Vita e Pensiero, Milano 1982 [Scienze Filologiche e letteratura, 22], σσ. 322-330.

299. «Questa Saffo è tutta rosa», *Il Globo*, 8 Ἀπριλίου 1982, σ. 13. [Βιβλιοκρισία τοῦ ἔργου G. Mascioni, *Saffo*].

300. «Gli "Inni omerici" a Crotone», *Calabria Libri*, τόμ. I (1982), σσ. 133-145.

301. «Una poetessa calabrese [A. M. Corsaro] tradotta in greco», *Calabria Libri*, τόμ. I (1982), σσ. 145-147.

302. «La spirale della tirannide», *Il Globo*, 24 'Ιουλίου 1982, σ. 13. [Βιβλιοκρισία τοῦ ἔργου: L. Storoni Mazzolani, *Tiberio o la spirale del potere*].

303. «Una storia tutta greca», *Il Globo*, 16 Σεπτεμβρίου 1982, σ. 11. [Βιβλιοκρισία τοῦ ἔργου: A. Momigliano, *La storiografia greca*].

304. «Ancora sugli epigrammi di Demetrio Mosco», στὸ 'Αφιέρωμα: *Miscellanea 3. Studi in onore di Elpidio Mioni*. Liviana, Padova 1982 [Università di Padova. Istituto di Studi Bizantini e Neogreci], σσ. 83-91. [Βλ. καὶ ἀριθ. Δ', IV, 3].

305. Th. Anghelòpulos, *Alessandro il Grande*. ERI, Torino 1982, σσ. 25-61. [Μετάφραση στὰ ἰταλικά τοῦ κινήματογραφικοῦ ἔργου (σεναρίου) τοῦ Θ. Ἀγγελόπουλου, *Ὁ Μεγαλέξανδρος*].

306. «Lo scoliaste e Cometa [Antologia Palatina XV 36, 37]», στὸ 'Αφιέρωμα: *Studi in onore di A. Colonna*, Perugia 1982, σσ. 247-253.

1983

307. «Un ulisside polacco [Alberto Andrasione] e i Mussato di Padova», *Museum Patavinum (Rivista semestrale della Facoltà di Lettere e Filosofia)* [dell'Università di Padova], τόμ. I/1 (1983), σσ. 141-149.

308. «Le traduzioni delle "Bucoliche"», στὸν τόμο: *Premio Città di Monselice per la traduzione letteraria e scientifica*, τόμ. XII, Centro Stampa Palazzo Maldura, Monselice 1983, σσ. 1-21.

*309. «Nonniana», *Museum Patavinum*, τόμ. I/2 (1983), σσ. 353-378.

*310. «Un umanista franco-patavino: Claudio Ancantherus», στὸ 'Αφιέρωμα: *Miscellanea di studi in onore di Vittore Branca, III, Umanesimo e Rinascimento a Firenze e a Venezia*, Olschki, Firenze 1983, σσ. 115-131.

*311. «Costantino Kavafis. Cinque poesie inedite su Giuliano», *Almanacco dello Specchio*, τόμ. XI (1983), σσ. 43-53. [Σημείωμα, κείμενο καὶ μετάφραση στὰ ἰταλικά].

*312. «Ludicra», *Atti e Memorie dell' Accademia Patavina di Scienze, Lettere ed Arti*, τόμ. XCV, μέρος III, 1982-1983, σσ. 149-157.

*313. «Lettura dell' ode IV di Kalvos», *Homonoia (Yearbook of the Chair of Greek Philology of the University L. Eötvös - Budapest)*, τόμ. V (1983), σσ. 242-264. [Δοκίμιο, κείμενο, μετάφραση στὰ ἰταλικά τῆς ὁδῆς τοῦ Ἀ. Κάλβου «Εἰς τὸν Ἰερὸν Λόγον»].

314. «Lettura dell' ode seconda di Kalvos», *Παρθενός*, τόμ. 25 (1983) [= *Τιμητικός τόμος εις Μνήμην Γεωργίου Θ. Ζώρα. Ἐπιμέλεια Γεωργίου Κ. Πουρναροπούλου καὶ Π.Δ. Μαστροδημήτρη. Ἔκδοσις Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρθενός», Ἀθήναι 1984*], σσ. 187-207. [Δοκίμιο, κείμενο, μετάφραση στὰ ἰταλικά τῆς ὁδοῦ τοῦ Ἀ. Κάλβου «Εἰς δόξαν»].

ΛΗΜΜΑΤΑ ΣΕ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΕΣ

*1. Σὲ συνεργασία μὲ τὸν Bruno Lavagnini, παρουσίασε διάφορα ἔργα τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας στὸ *Dizionario delle opere e dei personaggi*. Bompiani, Milano 1947-1948, τόμ. 1-9. Ἀναλυτικότερα πρόκειται γιὰ τὰ ἐξῆς ἔργα: Ἑλληνικά δημοτικά τραγούδια, Χρονικὸν τοῦ Μαχαιρᾶ, Γύπαρις τοῦ Γ. Χορτάτση, *Lamentazioni* καὶ *Miserere* τοῦ Α. Ἀλλατίου, Ἡ Βοσκοπούλα, Ἡ Λύρα καὶ Λυρικά τοῦ Ἀ. Κάλβου, Ποιήματα τοῦ Κ. Καβάφη, Ποιήματα τοῦ Κ. Κρυστάλλη, Ἐρωτόκριτος καὶ Ἡ θυσία τοῦ Ἀβραάμ τοῦ Β. Κορνάρου, Ἐρωτική τοῦ Γ. Χορτάτση, Τὸ βοτάνι τῆς ἀγάπης τοῦ Γ. Δροσίνη, *Ληξούρι 1856* καὶ *Μυστήρια τῆς Κεφαλονιάς* τοῦ Ἀ. Λασκαράτου, Ὁ Ὅρκος τοῦ Γερ. Μαρκορᾶ, Ὁ Βασιλικὸς τοῦ Ἀ. Μάτεση, *Les Cantilènes*, *Iphigenie en Tauride*, *Le Pèlerin Passionné*, *Les Stances*, *Les Syrtis*, Τρυγόνες καὶ Ἐχιδναί τοῦ J. Moréas, Ὁ Ἀρχαιολόγος τοῦ Ἀ. Καρκαβίτσα, Ἀρχιτέκτων Μάρθας, Παγὰ λαλέουσα καὶ Μαρία Πενταγιώτισσα τοῦ Π. Νιρβάνα, Ὁ Δωδεκάλογος τοῦ Γύφτου, Ἡ Φλογέρα τοῦ Βασιλιᾶ, Ἰαμβοὶ καὶ ἀνάπαιστοι, Θάνατος παλληκαριοῦ, Ἡρωικὴ τριλογία, Τρισεύγενη καὶ Ἡ ἀσάλευη ζωὴ τοῦ Κ. Παλαμᾶ, Ἡ Φόνισσα τοῦ Ἀ. Παπαδιαμάντη, Χαρακτήρες καὶ Ποιήσεις τοῦ Δ. Παπαρρηγόπουλου, Ποιήματα τοῦ Ἀχ. Παράσχου, Ἡχὸ στὸ χάος καὶ Οἱ τρίλλιες ποὺ σβήνουν τῆς Μ. Πολυδούρη, Οἱ μουσικὲς φωνές τοῦ Α. Πορφύρα, Ποιήματα Παλαιὰ καὶ Νέα τοῦ Ἀχ. Προβελέγγριου, Στίχοι τοῦ Στ. Σαχλίκη, Οἱ ἐλεύθεροι πολιορκημένοι καὶ Ποιήματα τοῦ Δ. Σολωμοῦ *Odes d'un jeune grec* καὶ Ὁ Ὀδοιπόρος τοῦ Π. Σούτσου, Ποιήματα διάφορα τοῦ Ἰ. Τυπάλδου, Βασιλεὺς ὁ Ροδολίγος τοῦ Ἰ.-Ἀ. Τρωίλου, Θησῆς, Ἀθανάσης Διάκος, Ἡ Κυρὰ Φροσύνη, Φωτεινὸς καὶ Στιχουργήματα τοῦ Ἀ. Βαλαωρίτη, Ποιήματα τοῦ Ἰ. Βηλαρᾶ, Τὸ ἀμόρημα τῆς μητρὸς μου τοῦ Γ. Βιζυνοῦ.

*2. «Grecia-Letteratura», στὸ *Enciclopedia Cattolica*. Cura editoriale Sansoni, Città del Vaticano 1948-1954, τόμ. 1-12.

*3. Σὲ συνεργασία μὲ τὸν S. G. Mercati παρουσίασε διάφορους νεοελληνες λογοτέχνες στὸ *Enciclopedia dello spettacolo*. Casa editrice Le Maschere, Roma 1954-1962, τόμ. 1-9. Ἀναλυτικότερα πρόκειται γιὰ τοὺς ἐξῆς λογοτέχνες: Ἀ. Κάλβο, Κ. Χρηστομάνο, Σ. Μελλᾶ, Κ. Παλαμᾶ, Ν. Πολίτη, Ἀ. Σικελιανό, Δ. Σολωμό, Ἀ. Τερζάκη, Ἀ. Θρύλο, Σ. Βασιλειάδη, Δ.

Βερναρδάκη, Γ. Ξενόπουλο, καθώς και για τὸ ἔργο τοῦ Β. Κορνάρου Ἡ θυσία τοῦ Ἀβραάμ.

*4. Παρουσίασε διάφορους νεοέλληνες λογοτέχνες στὸ *Enciclopedia Italiana*. Istituto dell'Enciclopedia Italiana, Roma 1938-1948, Appendice II. Ἀναλυτικότερα πρόκειται γιὰ τοὺς ἐξῆς λογοτέχνες: Κ. Καβάφη, Σ. Μυριβίλη, Γ. Σεφέρη, Ἀ. Σικελιανό, Ἡ. Βενέζη, καθώς και γιὰ τὸ ἑκτενὲς λῆμμα «Grecia-Letteratura greca moderna».

*5. Παρουσίασε διάφορους νεοέλληνες λογοτέχνες στὸ *Enciclopedia Le Muse*. De Agostini, Novara 1968, τόμ. 1-12. Ἀναλυτικότερα πρόκειται γιὰ τοὺς ἐξῆς λογοτέχνες: Ἀ. Κάλβο, Κ. Καρυωτάκη, Κ. Καβάφη, Ν. Καζαντζάκη, Β. Κορνάρο, Κ. Κρυστάλλη, Σ. Μυριβήλη, Κ. Παλαμά, Ἀ. Παπαδιαμάντη, Θ. Πρόδρομο, Γ. Ψυχάκη, Γ. Σεφέρη, Ἀ. Σικελιανό, Δ. Σολωμό, Ἀ. Βαλαωρίτη, Ἡ. Βενέζη, Γ. Ξενόπουλο, καθώς και γιὰ τὸ ἑκτενὲς λῆμμα «Neogrecia Letteratura».

*6. Παρουσίασε διάφορους νεοέλληνες λογοτέχνες στὸ *Enciclopedia Universo*. De Agostini, Novara 1969. Ἀναλυτικότερα πρόκειται γιὰ τοὺς ἐξῆς λογοτέχνες: Κ. Καβάφη, Ἀ. Κάλβο, Γ. Σεφέρη, Δ. Σολωμό, καθώς και γιὰ τὸ ἑκτενὲς λῆμμα «Grecia moderna - Letteratura».

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟ ΤΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥ F. M. PONTANI
(1964-1983)

I. *STUDI BIZANTINI E NEOGRECI.*

1. *Ommagio a Seferis*, Liviana, Padova 1970 [Studi bizantini e neogreci, 1], σσ. XI + 244. [Βλ. καὶ ἀριθ. Β', 248].
2. *Lessico di Kavafis*, A cura di G. Lorando, L. Marcheselli, A. Gentilini. Liviana, Padova 1970 [Studi bizantini e neogreci, 2], σσ. XXX + 161.
3. A. Gentilini, *Fortuna neogreca di Pindaro*, Liviana, Padova 1971 [Studi bizantini e neogreci, 3], σσ. XIV + 225.
4. Theodori Prodromi, *De Manganis*, Ed. S. Bernardinello, Liviana, Padova 1972 [Studi bizantini e neogreci, 4], σσ. VIII + 138.
5. E. Mioni, *Introduzione alla paleografia greca*, Liviana, Padova 1973 [Studi bizantini e neogreci, 5], σσ. VIII + 138 + 30 *πίνακες ἐκτὸς χειμένου*.
6. A. Meschini, *Cristoforo Kondoleon*, Liviana, Padova 1973 [Studi bizantini e neogreci, 6], σσ. 91.
7. L. Martini, *Fortuna neogreca di Filottete*, Liviana, Padova 1974 [Studi bizantini e neogreci, 7], σσ. 121.
8. *I codici greci in minuscola dei sec. IX e X della biblioteca Nazionale Marciana*, Descrizione e tavole a cura di E. Mioni e M. Formentin. Liviana, Padova 1975 [Studi bizantini e neogreci, 8], σσ. 61 + 49 *πίνακες*.
9. G. Laskaris, *Epigrammi greci*. A cura di A. Meschini. Liviana, Padova 1976 [Studi bizantini e neogreci, 9], σσ. 237.
10. M. Formentin, *I codici greci di medicina nelle Tre Venezie*, Liviana, Padova 1978 [Studi bizantini e neogreci, 10], σσ. 117.
11. A. Meschini, *Teodoro Rendios*, Liviana, Padova 1978 [Studi bizantini e neogreci, 11], σσ. 103.

12. A. Meschini, *Michele Sofianòs*, Liviana, Padova 1981 [Studi bizantini e neogreci, 12], σσ. 115.

13. *Πινακας λέξεων τοῦ Καρνωτάκη*. Ἐπιμέλεια Μ. Περι. Liviana, Padova 1983 [Studi bizantini e neogreci, 13], σσ. 231.

14. *Lirica greca da Archiloco a Elitis. Studi in onore di Filippo Maria Pontani*, Liviana, Padova 1984 [Studi bizantini e neogreci, 14], σσ. 488. [Κυκλοφόρησε μετὰ τὸν θάνατο τοῦ F.M. Pontani].

II. QUADERNI.

1. Μ. Περι, *Fonti del «Niceforo Foca» di D.N. Vernardakis*, Borghero, Padova 1972 [Quaderni, 1], σσ. 23. [Τόμος ἐκτὸς ἐμπορίου].

2. L. Martini, *Per il testo dello «Stathis»* Borghero, Padova 1972 [Quaderni, 2], σσ. 23. [Τόμος ἐκτὸς ἐμπορίου].

3. C. Stevanoni, *Le traduzioni di poesia latina di C. Theotokis*, [Borghero], Padova 1972 [Quaderni, 3], σσ. 75.

4. A. Meschini, *Il codice Vallicelliano di Areta*, Tipografia La Garangola, Padova 1972 [Quaderni, 4], σσ. 18 + 2 πίνakes ἐκτὸς κειμένου.

5. Μ. Περι, *Sul linguaggio di Kariotakis*, [Borghero], Padova 1972 [Quaderni, 5], σσ. 55.

6. L. Augliera, *In margine alla fortuna neogreca di Dante*, [Borghero], Padova 1972 [Quaderni, 6], σσ. 19.

7. Maximi Planudis, *Idyllium*. Recensuit Philippus M. Pontani. Tipografia La Garangola, Padova 1973 [Quaderni, 7], σσ. 26. [Βλ. καὶ ἀριθ. Β', 244].

8. A. Meschini, *La monodia di Stafidakis*, Tipografia La Garangola, Padova 1974 [Quaderni, 8], σσ. 20.

9. Anonimo Cretese, *La Voskopula*. A cura di S. Alexiu, A. Gentilini, Μ. Περι, F. M. Pontani. Tipografia La Garangola, Padova 1975 [Quaderni, 9], σσ. 102. [Εἰσαγωγή, κείμενο, ποιητικὴ μετάφραση, γλωσσάριο, βιβλιογραφικὸ σημεῖωμα. Βλ. καὶ ἀριθ. Β', 257].

10. L. Martini, *Una traduzione neogreca inedita: «Il vero amico» di C. Goldoni*, Tipografia La Ciclografica, Padova 1976 [Quaderni, 10], σσ. 81.

11. M. Peri, *Strutture in Kavafis*, [Tipografia La Ciclografica], Padova 1976 [Quaderni, 11], σσ. 40.

12. A. Gentilini Grinzato, *Una traduzione neogreca inedita: «La moglie saggia» di C. Goldoni*, Tipografia La Ciclografica, Padova 1976 [Quaderni, 12], σσ. 69.

13. Demetrio Mosco, *La storia di Elena e Alessandro*. A cura di A. Meschini. Tipografia La Ciclografica, Padova 1977 [Quaderni, 13], σσ. 101.

14. C. Stevanoni, *Una traduzione neogreca inedita: «La locandiera» di C. Goldoni*, Tipografia La Ciclografica, Padova 1977 [Quaderni, 14], σσ. 83.

15. M. Peri, *Una traduzione neogreca inedita: «La dama prudente» di C. Goldoni*, Tipografia La Ciclografica, Padova 1979 [Quaderni, 15], σσ. 45.

16. M. Peri, *In margine alla formazione poetica di Dionisio Solomòs*, Tipografia La Ciclografica, Padova 1979 [Quaderni, 16], σσ. 25.

17. F. M. Pontani, *Lezioni sul teatro cretese*, Tipografia La Ciclografica, Padova 1980 [Quaderni, 17], σσ. 126. [Βλ. καὶ ἀριθ. Β', 293].

18. A. G. Papaioannu, *Τὰ ἑλληνικὰ παλαιότυπα τοῦ Διονυσίου Θερεϊανοῦ στὴ Βιβλιοθεκά Civica τῆς Τεργέστης (1744-1863)*, Tipografia La Ciclografica, Padova 1981 [Quaderni, 18], σσ. 67.

19. A. Fagherazzi, *Modelli epistolari di Atanasio Chatzikis*, Tipografia La Ciclografica, Padova 1981 [Quaderni, 19], σσ. 73.

20. A. G. Papaioannu, *Τὰ ἑλληνικὰ παλαιότυπα τοῦ Διονυσίου Θερεϊανοῦ στὴ Βιβλιοθεκά Civica τῆς Τεργέστης (1864-1897)*, Tipografia La Ciclografica, Padova 1983 [Quaderni, 20], σσ. 150.

III. ITALO - GRAECA.

1. F. M. Pontani, *Foscolo e il greco moderno*, Istituto Grafico Tiberino, Roma 1964 [Italo-Graeca, 1], σσ. 52. [Βλ. καὶ ἀριθ. Β', 177].

2. F. M. Pontani, *Inediti di Sarandaris*, Istituto Grafico Tiberino, Roma 1965 [Italo-Graeca, 2], σσ. 100. [Βλ. καὶ ἀριθ. Β', 187].

3. F. M. Pontani, *Fortuna neogreca di Dante*, Istituto Grafico Tiberino, Roma 1966 [Italo-Graeca, 3], σσ. 76. [Βλ. καὶ ἀριθ. Β', 190].

4. F. M. Pontani, *Lessico teatrale italo-greco*, Delta, Roma 1969 [Italo-Graeca, 4], σσ. 31. [Βλ. καὶ ἀριθ. Β', 210].

5. F. M. Pontani, *Fortuna greca di Ungaretti*, Liviana, Padova 1972 [Italo-Graeca, 5], σσ. 71. [Βλ. καὶ ἀριθ. Β', 238].

6. C. Stevanoni, *Fortuna greca di Montale*, Liviana, Padova 1973 [Italo-Graeca, 6], σσ. 62.

7. G. Athanas, *Quadretti italiani*. A cura di F. M. Pontani, Centro Stampa Palazzo Maldura, Padova 1979 [Italo-Graeca, 7], σσ. 69. [Βλ. καὶ ἀριθ. Β', 288].

IV. MISCELLANEA.

1. *Miscellanea, 1*, Liviana, Padova 1978, σσ. 100. [Βλ. καὶ ἀριθ. Β', 277].

2. *Miscellanea, 2*, Tipografia La Ciclografica, Padova 1979, σσ. 190. [Βλ. καὶ ἀριθ. Β', 286].

3. *Miscellanea, 3. Studi in onore di Elpidio Mioni*, Liviana, Padova 1982, σσ. 101. [Βλ. καὶ ἀριθ. Β', 304].

V. ΕΚΤΟΣ ΣΕΙΡΑΣ

1. *Memoria di Seferis. Studi critici*. Olschki, Firenze 1976 [Università di Padova: Pubblicazioni della Facoltà di Lettere e Filosofia, LVII], σσ. 344. [Βλ. καὶ ἀριθ. Β', 264, 265, 266, 267].

Ε΄.

ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ*

ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Ἀγγελόπουλος Θ., Β΄ 305
 Ἀγρας Τ., Β΄ 28
 Ἀθάνας Γ., Β΄ 19, 20, 25, 28, 40, 111, 288
 Ἀθανασούλης Κ., Β΄ 164, 196
 Αἰσχύλος, Β΄ 61, 64, 65, 66, 70, 100, 120,
 124, 156, 204, 219, 262
 Ἀλκαῖος, Β΄ 188, 212
 Ἀλκιμάν, Β΄ 203, 212
 Ἀλλάτιος Λ., Γ΄ *1
 Ἀναγνωστάκη Λ., Β΄ 211
 Ἀναγνωστάκης Μ., Β΄ 223
 Ἀνακρέων, Β΄ 188, 212
 Ἀνινος Σπ., Β΄ *1, *2
 Ἀντωνίου Δ., Β΄ 73, 108, 121
 Ἀριστοφάνης, Β΄ 186, 261
 Ἀρχύλοχος, Β΄ 212
 Αὐγέρης Μ., Β΄ 223

Βακχυλίδης, Β΄ 263
 Βαλαωρίτης Ἀ., Γ΄ *1, *5
 Βαρβιάνης Ν., Β΄ 136, 138
 Βασιλειάδης Σπ., Γ΄ *3
 Βασιλικός Β., Β΄ 211, 221
 Βενέζης Ἰ.Η., Β΄ 110, Γ΄ *4, *5
 Βερναρδάκης Σ., Γ΄ *3
 Βηλαρᾶς Ἰω., Β΄ 157, Γ΄ *1
 Βησσαρίων, Β΄ 208
 Βιζυηνός Γ., Γ΄ *1
 Βρεττάκος Ν., Β΄ 164

Γιαννοπούλου Μ., βλ. Ἑπτανησία Μ.

Δάφνη Αἰ., Β΄ 112
 Δροσίνης Γ., Β΄ 119, Γ΄ *1
 Ἐλύτης Ὁδ., Β΄ 73, 108, 121
 Ἐπίκουρος, Β΄ 145
 Ἑπτανησία Μ., Β΄ 7
 Εὐριπίδης, Β΄ 163, 220, 242, 270

Ζώρας Γ., Β΄ 28, 314

Ἡσίοδος, Β΄ 272

Θέογνις, Β΄ 212, 231

Θεόκριτος, Β΄ 241

Θέρος Ἀγ., Β΄ 230

Θουκυδίδης, Β΄ 102

Θρύλος Ἀλ., Γ΄ *3

Ἰακωβίδη Λ., Β΄ 112

Ἰβυκος, Β΄ 87, 203, 212

Ἰππώναξ, Β΄ 166, 212

Καβάφης Κ., Β΄ 3, 5, 26, 27, 28, 51, 54,
 60, 108, 147, 152, 158, 193, 214, 239,
 240, 248, 284, *311, Γ΄ *1, *4, *5, *6

Καζαντζάκης Ν., Β΄ 292, Γ΄ *5

Κάλβος Ἀ., Β΄ 7, 13, 18, 168, 181, 185,
 194, 217, *313, 314, Γ΄ *1, *3, *5, *6

Καλλιμάχος, Β΄ 241

Καλλίνος, Β΄ 212, 231

* Μὲ τὰ κεφαλαία γράμματα Β΄ καὶ Γ΄, ποὺ προηγούνται τῶν ἀραβικῶν ἀριθμῶν, ὁ ἀναγνώστης παραπέμπεται στὶς δύο βασικὲς κατηγορίες λημμάτων τῆς Ἀναγραφῆς (Β΄ καὶ Γ΄). Οἱ ἀραβικοὶ ἀριθμοὶ ποὺ ἀκολουθοῦν παρατέμπουν στὰ λήμματα τῆς βιβλιογραφίας! Οἱ ἰταλικοὶ τύποι τῶν ἑλληνικῶν ὀνομάτων μεταφέρθηκαν στὰ ἑλληνικά, ἐνῶ οἱ ἑλληνικοὶ τύποι τῶν ξένων ὀνομάτων μεταφέρθηκαν στὸ λατινικὸ ἀλφάβητο. Π.χ. γιὰ τὸ Kavafis ὁ ἀναγνώστης παρακαλεῖται νὰ δεῖ στὸ Καβάφης, ἐνῶ γιὰ τὸ Δάντης στὸ Dante.

- Καρκαβίτσας, 'Α., Γ' *1
 Καρυωτάκης Κ., Β' 40, 108, 168, 279, Γ' *5
 Κατσίμπαλης Γ., Β' 75, 113
 Κονομής Ν. Κ., Β' 233
 Κοραής 'Αδ., Β' 262
 Κορνάρος Β., Γ' *1, *3, *5
 Κοσμάς Σ. 'Α., Β' 225
 Κρουστάλλης Κ., Γ' *1, *5
 Λασκαράτος 'Α., Γ' *1
 Λάσκαρης 'Ι., Β' 247
 Λήσταρχος 'Ερ., Β' 176
 Λυκούργος, Β' 233
 Μαρκοράς Γερ., Γ' *1
 Μαστροδημήτρης Π. Δ., Β' 314
 Μάτεσης 'Α., Β' 165, Γ' *1
 Μάτσας 'Α., Β' 169
 Μελάς Σ., Γ' *3
 Μελαχρινός 'Απ., Β' 70, 131
 Μελισσάνθη, Β' 112
 Μένανδρος, Β' 71
 Μίμνεμος, Β' 212, 231
 Μόσχος Δ., Β' 174, 290, 304
 Μουσαῖος, Β' 241
 Μουσοῦρος Μ., Β' 246, 277
 Μπούμη-Παπᾶ Ρ., Β' 78, 83, 112, *127
 Μυριβήλης Σ., Β' 109, Γ' *4, *5
 Μυρτιώτισσα, Β' 112
 Νιρβάνας Π., Γ' *1
 Νόννος, Β' 224, 285
 Ξενόπουλος Γρ., Β' 119, 165, Γ' *3, *5
 Ξενοφάνης, Β' 212, 231
 Ξενοφών, Β' 232
 'Ολυμπιόδωρος, Β' 235
 'Ομηρος, Β' 53, 90, 117, 255
 Παλαμάς Κ., Β' 12, 16, 17, 24, 28, *44, 123, 128, 165, 182, Γ' *1, *3, *5
 Παπαδιαμάντης 'Αλ., Γ' *1, *5
 Παπαδιαμαντόπουλος 'Ιω., Γ' *1
 Παπαρρηγόπουλος Δ., Γ' *1
 Παπατσώνης Τ., Β' 57, 79, 155, 259
 Παράσχος 'Αχ., Γ' *1
 Πίνδαρος, Β' 118, 130, 225, 263
 Πλανούδης Μάζ., Β' 224, 244
 Πλασκοβίτης Σπ., Β' 211
 Πλάτων, Β' 149, 235
 Πολίτης Α., Β' 114, 138, 195
 Πολίτης Ν., Γ' *3
 Πολύβιος, Β' 234
 Πολυδούρη Μ., Β' 112, Γ' *1
 Πορφύρας Α., Β' 4, Γ' *1
 Προβελέγγιος 'Α., Γ' *1
 Πρόδρομος Θεοδ., Γ' *5
 Προκόπιος, Β' 237, 251, 268
 Πουρναρόπουλος Γ. Κ., Β' 314
 Ρίτσος Γ., Β' 199, 211, 216, *222, 223, 236, 249, 256, 260, 281, 284
 Σαλβάνου Β. Γ., Β' 128
 Σαπφώ, Β' 55, 92, 118, 188, 212, 299
 Σαραντάρης Γ., Β' 161, 187
 Σαχλίκη Στ., Γ' *1
 Σεφέρης Γ., Β' 73, 76, 108, 115, 121, 152, 162, 163, 164, 170, 171, 172, 173, 175, 178, 180, 189, 191, 197, 201, 202, 207, 209, 211, 213, 215, 218, 226, 227, 228, 264, 265, 266
 Σικελιανός 'Αγγ., Β' 108, Γ' *3, *4, *5
 Σικελιανού Έυα, Β' 131
 Σιμωνίδης, Β' 212, 263
 Σκίπης Σωτ., Β' 40, 84, 131
 Σολωμός Δ., Β' 21, 29, 32, 46, 77, 114, 136, 138, 273, 286, Γ' *1, *3, *5, *6
 Σόλων, Β' 212, 231
 Σούτσος Π., Γ' *1
 Σοφικίτου 'Αντ., Β' 157
 Σοφοκλής, Β' 52, 89, 103, 126, 278
 Στησίχορος, Β' 203, 212
 Τερζάκης 'Αγγ., Γ' *3
 Τρικλίνιος Δ., Β' 61
 Τρώιλος 'Ιω.-'Ανδρ. Γ' *1
 Τσάτσου 'Ιω., Β' 266
 Τυπάλδος 'Ιακ., Γ' *1
 Τυρταῖος, Β' 212, 231
 Φιλαρᾶς Α., Β' 30
 Φόρτιος 'Αλ., Β' 290
 Φωκλίδης, Β' 212, 231
 Χάρης Π., Β' 161
 Χορτάτσος Γ., Β' 195, Γ' *1
 Χρηστομάνος Κ., Β' 104, Γ' *3
 Ψυχάρης, Γ' *5

ΞΕΝΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

- Anastasi R., B' 229
 Ancantherus C., B' *310
 Andrasione A., B' 307
 Arcangeli G., B' 187
 Ardizzoni A., B' 276
 Barbesi L., B' 252
 Bertolucci A., B' 152
 Branca V., B' 183, 274, *310
 Brescia C., B' 145
 Brunetti C., B' 135
 Caccia E., B' 183
 Capodivacca, B' 277
 Carducci G., B' *2, *14
 Cataudella Q., B' 240
 Catullo, B' 118, 271
 Cetrangolo E., B' 122
 Cicerone, B' 48, 144
 Codino F., B' 272
 Colonna A., B' 306
 Corazzini S., B' 161
 Corsaro A. M., B' 301
 Corsaro F., B' 141
 Costantini B., B' 151, 159
 Costanza S., B' 118
 Crea E., B' 199, 215
 D'Agostino B., B' 228
 D'Amico S., B' 133
 D'Annunzio G., B' 43, 63, 74
 Dante, B' 183, 184, 190, 197, 250
 De Falco V., B' 71
 De Filippo Ed., B' 62
 Delebecque E., B' 232
 Del Grande C., B' 58
 Dell'Arco, B' 123
 Della Valle E., B' 71
 De Lorenzi A., B' 146
 De Sousa Medeiros W., B' 166
 Diano C., B' 219, 256
 Di Gyorgio F., B' 3
 Eliot T. S., B' 115
 Foscolo U., B' 7, 81, 167, 177
 Funaioli G., B' 139
 Gentili B., B' 125
 Giovenale, B' 105
 Keats J., B' 240
 Lavagnini Br., B' 140, 176, Γ' *1
 Lazzarini L., B' 290
 Leopardi G., B' 82, 156
 Lombardo-Radice G., B' 126
 Malcovati E., B' 69
 Marchesi C., B' 280
 Marinone N., B' 144
 Marmorale E. V., B' 105
 Martineli Sublis B., B' 258
 Mascioni G., B' 299
 Massa Positano L., B' 55, 61
 Mastroianni F., B' 254
 Mercati S. G., Γ' *3
 Miller H., B' 75
 Mioni E., B' 304
 Momigliano A., B' 303
 Moréas J., βλ. Παπαδιαμαντόπουλος 'Ιω.
 Montale E., B' 267
 Mussato G., B' 295, 307
 Norwood G., B' 130
 Orazio, B' 49, 118, 132, 134
 Pascoli G., B' 6, *45, 99
 Pavolini P. E., B' 41
 Pédech P., B' 234
 Peri M., B' 253, 284
 Perrotta G., B' 36
 Pertusi Ag., B' 298
 Petrarca, B' 205
 Petrocchi G., B' 274
 Pirandello L., B' *1, *15

Philippson P., B' 93

Poliziano A., B' 252

Quasimodo S., B' 72

Ristori A., B' *42

Romagnoli E., B' 261

Rustico E., B' 141

Scalla Al., B' 252

Schadewaldt W., B' 89, 90

Semi F., B' 143

Sereni V., B' 227

Stella L. A., B' 80

Storoni Mazzolani L., B' 302

Strawinsky, B' 98

Tasso, B' 205

Tommaseo N., B' 274

Ungaretti G., B' 123, 238, 297

Untersteiner M., B' 65

Valgimigli M., B' 86, 280

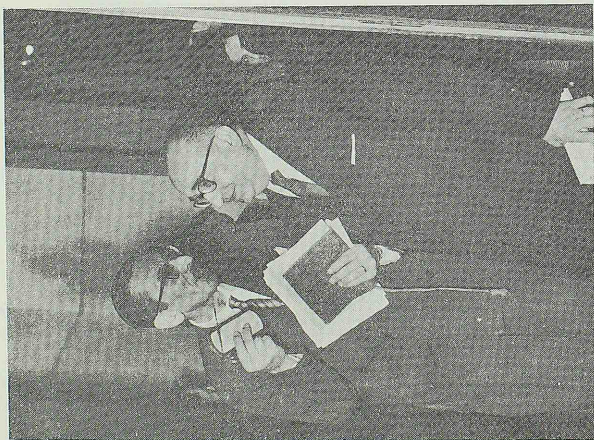
Vassalini C., B' 252

Virgilio, B' 50, 289

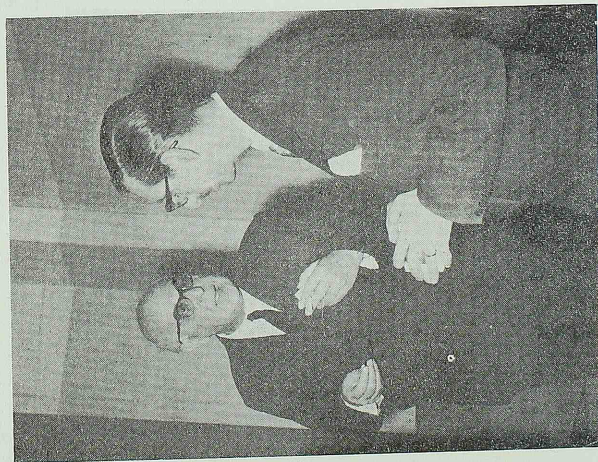
Vitti M., B' 221

Westerink L. G., B' 235

Yeats W. B., B' 269

Ἀνέκδοτες φωτογραφίες ἀπὸ τὴν ὁμιλία τοῦ F. M. Pontani στὴν Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν στὴς 4 Ἀπριλίου 1964. Στὴς δύο πρῶτες φωτογραφίες εἰκονίζεται μαζί με τὸν καθ. Γ. Θ. Ζώρα, ἐνῶ προσέρχεται στὴν αὐθουσα Παπαρρηγοπούλου.

Συνομιλώντας με τον φίλο του Γιώργο Σεφέρη.

Στο βήμα του μεγάλου αμφιθεάτρου της Φιλοσοφικής Σχολής